

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Program partycypacji
społecznej
RAPORT
METODOLOGICZNY

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Wstępny raport metodologiczny dotyczący koncepcji Programu partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji Centrum Łodzi, współfinansowanego przez Unię Europejską z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.

Wykonawca:

Fundacja Urban Forms

Współautorzy raportu:

Ewa A. Jagiełło

Aneta Krzewińska

Noemi Modnicka

Współautorzy narzędzi:

Aleksandra Adamczuk

Kamil Brzeziński

Katarzyna Bukowiecka

Paulina Nawrot

Marcin Szymański

Łódź 2015

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Spis treści

Wprowadzenie	4
W skrócie	8
1. Centrum Informacyjno-Konsultacyjne (CIK)	11
2. Wystawa „Łódź rewitalizuje. Dawny negatyw – nowy pozytyw”	15
3. „Fajrant po łódzku” – czyli namioty edukacyjne	17
4. Konsultacje społeczne	37
5. Działania dodatkowe	55
6. Zespół	62
Załącznik 1. Wzór formularza notatki z rozmowy telefonicznej.....	63
Załącznik 2. Scenariusz wystawy „Łódź rewitalizuje. Dawny negatyw – nowy pozytyw”.....	64
Załącznik 3. Treść zarządzenia dotyczącego konsultacji społecznych.....	70
Załącznik 4. Wzór listu intencyjnego dot. udostępnienia sali.....	85
Załącznik 5. Warsztaty estetyki miejskiej „Miasto w formie”.....	86
Załącznik 6. Zasady gier i zabaw realizowanych w trakcie „Fajrantów”.....	95
Załącznik 7. Skrócony opis krajoznawczy trasy „Trambusa śródmiejskiego”.....	129

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Wprowadzenie

Wprowadzanie zmian wiąże się najczęściej z niepewnością, brakiem poczucia bezpieczeństwa, co w efekcie może przełożyć się na stres, a w dalszej kolejności powodować niezadowolenie, czy nawet niezgodę. Rewitalizacja centrum Łodzi jest ogromną zmianą nie tylko dla samej tkanki miasta, ale przede wszystkim dla jego mieszkańców. W swoich założeniach ma w bezpośredni sposób dotknąć znaczną część mieszkańców (około 51 tysięcy w przypadku Rdzenia Strefy Wielkomiejskiej i około 190 tysięcy w ramach założeń z Lokalnego Programu Rewitalizacji), chociaż jej skutki będą zapewne odczuwalne dla wszystkich łódzianek i łódzian.

Jak zostało zapisane w opisie przedmiotu zamówienia dotyczącego realizacji Programu Partycypacji Społecznej „Rewitalizacja to nie tylko przebudowa lub adaptacja budynków, ale przede wszystkim rozwiązywanie problemów społecznych, poprawa warunków mieszkaniowych, poprawa przestrzeni publicznych oraz zwiększanie atrakcyjności gospodarczej. Zintegrowany proces rewitalizacji powinien być prowadzony w dialogu z lokalną społecznością i wszystkimi innymi interesariuszami, a jego przyczyny i skutki wykraczają poza obszar bezpośredniego prowadzenia działań i mają szerszy kontekst społeczny i terytorialny. Z tego powodu przed przystąpieniem do działań rewitalizacyjnych konieczne jest szerokie

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

zbadanie powiązań i zależności pomiędzy obszarem całego miasta a obszarem kryzysowym wyznaczonym do rewitalizacji”.

Dlatego też tylko solidna akcja informacyjno-edukacyjna przedstawiająca zarówno korzyści wprowadzania tych zmian, jak i mówiąca o czasowych niedogodnościach jest niezbędnym elementem, potrzebnym do tego, aby zmiany te przebiegały w miarę płynnie. Jednak samo informowanie nie wystarcza, przekazywanie wiedzy tylko w jedną stronę – od zarządzających miastem do jego mieszkańców – jest działaniem niedostatecznym. Wiedza mieszkańców związana z funkcjonowaniem w łódzkiej przestrzeni jest bardzo cenna dla tych, którzy podjęli się wprowadzenia zmian. Jednym z najlepszych sposobów, które pozwalają wymieniać się doświadczeniami i wiedzą jest włączanie mieszkańców i mieszanek w proces zmian. Takie włączanie nazywamy właśnie partycypacją. Innymi słowy, partycypacja społeczna to dwustronny proces komunikacji pomiędzy obywatelami – rozumianymi jako osoby fizyczne, NGO-sy (non-governmental organizations), organizacje II sektora – z jednej strony, a administracją publiczną – z drugiej. Prowadzić ma on w założeniach do chociażby częściowego wyrównania nierównowagi sił charakteryzujących relację państwo – obywatel i włączania mieszkańców w procesy decyzyjne. Partycypację obywatelską można potraktować jako synonim władzy obywatelskiej, jak podaje Sherry R. Arnstein (2012) partycypacja "(...) to redystrybucja władzy, która pozwoli na włączenie ludzi obecnie wykluczonych z procesów politycznych i gospodarczych. To strategia, dzięki której wykluczeni będą mogli decydować o sposobach podziału informacji, o celach politycznych, o

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

alokacji zasobów, działaniu programów społecznych czy kulturalnych"¹. Choć programy partycypacyjne nie są panaceum na wszelkie problemy i nie zawsze udaje się je realizować z sukcesem, w skali całego świata stają się ważnym narzędziem osiągania rozmaitych celów rozwojowych, takich jak rozwiązywanie lokalnych problemów wynikających z ubóstwa, udoskonalanie działania służb publicznych, poprawa infrastruktury czy jakości życia społecznego.

Partycypacja, czyli współuczestniczenie w planowanych zmianach, jest warunkiem niezbędnym do tego, aby:

- **zmniejszyć stres związany z wprowadzeniem tych zmian:** jeśli mieszkańcy będą wiedzieć, co jest planowane, będą znać przydatność i zasadność określonych decyzji, łatwiej i spokojniej podejść do zmian, które ich czekają;
- **wypracowane rozwiązania uwzględniły różne perspektywy,** czyli były odpowiednie i najlepsze z możliwych dla wielu różnych grup społecznych, np. by zmieniona przestrzeń publiczna zaspokajała potrzeby zarówno rodziców małych dzieci, jak i seniorów;
- **zwiększyć poparcie dla zmian,** nawet jeśli ma się to wiązać z wystąpieniem przejściowych niedogodności;
- i co najważniejsze, aby **wypracować wraz z mieszkańcami poczucie, że zrewitalizowane centrum Łodzi jest ich miejscem, w którym nie tylko wygodnie się żyje, ale które przede wszystkim traktowane jest jako przestrzeń, na którą mieli wpływ, którą współtworzyli.**

¹ Sherry R. Arnstein, 2012, Drabina partycypacji, [w:] Partycypacja. Przewodnik Krytyki Politycznej, Warszawa, Wydawnictwo KP.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPOŁECZNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Partycypacja jest aktywnym uczestnictwem w wydarzeniach, które dotyczą jej uczestników, daje okazję do zabrania głosu, podzielenia się swoimi opiniami i wątpliwościami, uzyskania ważnych informacji. W rezultacie powinna prowadzić do wspólnego wypracowania decyzji, które zostaną wdrożone. Partycypacja zwiększa poziom zaufania pomiędzy władzą a mieszkańcami i mieszkankami, sprzyja integracji lokalnego środowiska, buduje podwaliny pod społeczeństwo obywateli zainteresowanych i zaangażowanych w sprawy miasta. **Podsumowując jako partycypację w niniejszym opracowaniu rozumieć będziemy dwustronny proces komunikacji prowadzący do wspólnego wypracowania decyzji, które będą mogły zostać wdrożone.**

Do takiego właśnie procesu zakładającego czynny współudział zapraszamy łodzianki i łodzian, organizując spotkania aktywizujące, warsztaty konsultacyjne, spacerowane badawcze oraz zbierając opinie w mobilnych punktach konsultacyjnych i w Centrum Informacyjno-Konsultacyjnym. Dodatkowo prowadzimy szeroko zakrojoną akcję promującą ideę partycypacji, jej sens i środki, jakie można wykorzystywać, by mieć większy wpływ na lokalną rzeczywistość. Przede wszystkim podczas „Fajrantów po Łódzku” realizowanych na podwórkach i skwerkach łódzkiego śródmieścia, a w węższym zakresie również w trakcie akcji „TramBUS śródmiejski” czy kampanii medialnej, dążyć będziemy do aktywizowania mieszkańców poprzez umacnianie identyfikacji z miastem i jego tradycjami, uświadamianie potencjału społeczności lokalnych, dążenie do jak najlepszego definiowania potrzeb oraz naukę sposobów ich skutecznego wyrażania.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Raport został podzielony na 6 rozdziałów zawierających szczegółowy opis zaplanowanych działań. Poprzedza je abstrakt „W skrócie”, w którym zaprezentowana jest struktura programu oraz harmonogram poszczególnych zadań. Raport zamyka aneks zawierający wytworzone do tej pory narzędzia.

W niniejszym opracowaniu przyjęto następujące skróty:

CIK – Centrum Informacyjno-Konsultacyjne

FAQ – (*Frequently Asked Questions*) najczęściej zadawane pytania

FUF – Fundacja Urban Forms

MPK – Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne

PAS – Program Animacji Społecznej

PPS – Program Partycypacji Społecznej

UMŁ – Urząd Miasta Łodzi

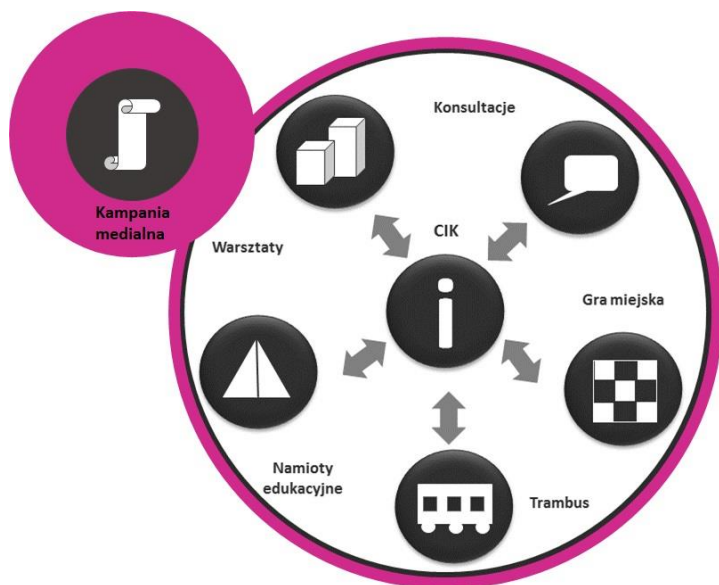
W skrócie

W programie zaplanowano rozmaite działania o charakterze partycypacyjnym i aktywizacyjnym: prowadzenie różnych form konsultacji społecznych, w tym: Centrum Informacyjno-Konsultacyjnego, namioty edukacyjne „Fajrant po łódzku”, warsztaty „Miasto w formie”, akcję „Tramibus Śródmiejski” oraz grę miejską „Podaj cegłę!”. Działaniom towarzyszyć będzie kampania medialna. Poniższy diagram przedstawia strukturę programu. W tabeli zamieszczony został harmonogram zadań.

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

1. Struktura programu

Co?	Gdzie?	Kiedy?
Centrum Informacyjno-Konsultacyjne	Sienkiewicza 61a (wejście od Pasażu Schillera)	15.04-15.08.15
Wystawa „Łódź rewitalizuje. Dawny negatyw – nowy pozytyw”	Sienkiewicza 61a (wejście od Pasażu Schillera)	17.04-15.08.15
Dystrybucja 1. Gazety	Cała Łódź	06.05-05.06.15
1. edycja plakatów A3	Cała Łódź	28.04 do wyczerpania nakładów

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

1. edycja plakatów B1	Cała Łódź	28.04-05.06.15
1. odsłona kampanii internetowej	Kampania banerowa w 4 serwisach lokalnych	08.05-15.05.15
1. odsłona kampanii radiowej	Lokalne rozgłośnie	07.05-20.05.15
Działania socialmediowe	Facebook, Instagram	31.03-15.08.15
„Fajranty po łódzku”	Rdzeń Strefy Wielkomiejskiej	20.04-15.08.15
Gra miejska „Podaj cegłę!”	Kwartał „Kamienna”	01.05.15
„Tramibus śródmiejski”	Strefa Wielkomiejska	02.05-08.05.15
Warsztaty „Miasto w formie”	Rdzeń Strefy Wielkomiejskiej	04.05-31.07.15
Konsultacje społeczne	Obszary 9-20	08.05-05.06.15
Raporty	-	Do 20.06.15
2. edycja plakatów A3	Cała Łódź	10.06-15.08.15
2. edycja plakatów B1	Cała Łódź	10.06-15.08.15
Dystrybucja 2. Gazety	Cała Łódź	10.06-15.08.15
2. odsłona kampanii radiowej	Lokalne rozgłośnie	11.06-25.06.15

2. Harmonogram działań

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

1. Centrum Informacyjno-Konsultacyjne (CIK)

Czas działania, ogólna charakterystyka

Centrum Informacyjno-Konsultacyjne będzie miejscem, z którym związane będą pośrednio wszystkie działania. Zaaranżowane w dogodnym punkcie Centrum – przy ul. Sienkiewicza 61a, z wejściem od strony pasażu Schillera oraz z odpowiednim oznakowaniem zarówno na budynku, jak i na zewnętrznym ogrodzeniu, stojaku ustawionym przed bramą wejściową oraz oznakowaniami u wlotu pasażu od strony ul. Piotrkowskiej oraz ul. Sienkiewicza – pełnić będzie wielorakie funkcje. Przede wszystkim w jego ramach uruchomione zostanie biuro obsługi mieszkańców działające w dni robocze, w godzinach 11.00-19.00. Łodzianki i łodzianie będą tam mogli zasięgnąć informacji oraz zgłosić swoje spostrzeżenia, wnioski i postulaty dotyczące procesu rewitalizacji centrum Łodzi.

Pracownik Centrum, przeszkolony w ścisłym porozumieniu z Zamawiającym, powinien dysponować szeroką wiedzą dotyczącą rewitalizacji, a zwłaszcza:

- założeń procesu rewitalizacji,
- dotychczasowego przebiegu działań,
- działań planowanych na przyszłość, w różnych perspektywach czasowych,
- sposobów finansowania zadań związanych z rewitalizacją,
- kontekstu i uwarunkowań związanych z rewitalizacją,

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- procedur związanych z opuszczaniem/ponownym zasiedlaniem lokali podlegających rewitalizacji przez dotychczasowych mieszkańców,
- praw przysługujących mieszkańcom centrum Łodzi (zwłaszcza tym osobom, które będą musiały opuścić dotychczasowe mieszkanie),
- korzyści, jakie odnoszą mieszkańcy Łodzi w związku z procesem rewitalizacji,
- sposobów docierania do nowych informacji pojawiających się wraz z postępem rewitalizacji w kolejnych okresach,
- szczegółowego przebiegu Programu Partycypacji Społecznej (PPS) oraz Programu Animacji Społecznej (PAS),
- ogólnych informacji dotyczących struktury projektu "Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi".
- Proponujemy przyjęcie następujących form wyrażania opinii przez mieszkańców odwiedzających CIK i przekazywania ich do UMŁ:
 - Podstawową formą jest formularz konsultacyjny, przedstawiony w aneksie do niniejszego raportu (załącznik nr 3). Pracownik CIK gromadzić będzie formularze i dokonywać sukcesywnie kodowania danych ilościowych oraz tzw. „wypisów” danych jakościowych. Dane te włączone zostaną do baz, a po analizie – przedstawione w raportach końcowych.
 - W przypadku telefonicznego lub wyłącznie ustnego zgłaszania opinii, pracownik CIK sporządzi notatkę w formularzu stworzonym na użytek tego działania, którego struktura została przedstawiona w aneksie (załącznik nr 1). Komentarze

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

dotyczące konkretnych obszarów i kategorii analitycznych włączone zostaną do bazy danych jakościowych i poddane analizie końcowej.

- W przypadku zgłaszania pytań, na które pracownik CIK nie będzie mógł samodzielnie odpowiedzieć, skontaktuje się on tak szybko, jak to możliwe z osobą wyznaczoną do współpracy przez UMŁ i udzieli odpowiedzi „na bieżąco” lub poprzez kontakt z mieszkańcem w umówionej formie. Wszystkie pytania i odpowiedzi trafią do odrębnej bazy, która będzie mogła być wykorzystywana na kolejnych etapach procesu rewitalizacji jako FAQ (najczęściej zadawane pytania).
- Pracownik prowadzić będzie również statystykę odwiedzających, którą przedstawiać będzie UMŁ w trybie miesięcznych raportów.

Dostępność CIK dla niepełnosprawnych

Lokal Centrum Informacyjno-Konsultacyjnym mieści się na parterze budynku przy ul. Sienkiewicza 61a. W celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową zostały poszerzone otwory wejściowe, a meble ustawione tak, by spełniały przewidziane normy. Dodatkowo przy bramie zamontowany został dzwonek wzywający pracowników biura do ewentualnej pomocy osobom z niepełnosprawnością. Informacje o dostępności dla niepełnosprawnych umieszczone zostały również na oznakowaniach CIK oraz w materiałach dystrybuowanych w ramach kampanii medialnej. Ponadto, do potrzeb osób niepełnosprawnych

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

dostosowana zostanie również przestrzeń w samym CIK, tzn. korytarze będą umożliwiały przejazd wózka osoby niepełnosprawnej, a przestrzeń biurowa zostanie, tak zagospodarowana, aby również umożliwiała swobodę w poruszaniu się osobom niepełnosprawnym, w tym poruszającym się na wózkach inwalidzkich.

Raz w tygodniu biuro korzystać będzie z usług tłumacza języka migowego. Osoby głuche bądź niedosłyszące zostaną poinformowane o tym dniu kontaktowym za pośrednictwem Gazety Rewitalizacyjnej oraz poprzez informacje dystrybuowane za pośrednictwem łódzkiego oddziału Polskiego Związku Głuchych.

Inne funkcje Centrum

Centrum będzie także miejscem gromadzenia informacji i dokumentacji wizualnej dotyczącej realizacji Programu Partycypacji Społecznej. Umożliwi to zachowanie jego pełnej przejrzystości, wysokiego poziomu poinformowania mieszkańców i uzyskiwania na bieżąco informacji zwrotnej na temat prowadzonych działań. Te dodatkowe zadania mają również na celu skuteczniejsze zachęcanie mieszkańców do odwiedzania samego Centrum, zasięgania informacji oraz wyrażania swoich opinii dotyczących procesu rewitalizacji. Ze względu na taki charakter przewidzianych zadań uważamy, iż Centrum musi działać do końca części terenowej projektu, czyli do 15 sierpnia 2015 roku.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

2. Wystawa „Łódź rewitalizuje. Dawny negatyw – nowy pozytyw”

Czas działania, ogólna charakterystyka

Obok pełnienia swoich podstawowych funkcji, Centrum stanie się także miejscem otwartej, kameralnej wystawy „Łódź rewitalizuje. Dawny negatyw – nowy pozytyw”. Zgodnie z przyjętymi założeniami, wystawa będzie prowadziła odwiedzających od najbardziej powszechnie rozpoznawanej idei odnowy materialnej tkanki miasta do rewitalizacji rozumianej jako dążenie do poprawy jakości życia w mieście poprzez angażowanie w proces zmian społeczności lokalnej i wykształcanie w dialogu społecznym narzędzi rozwiązywania problemów. Wystawa zostanie zorganizowana w partnerstwie z Muzeum Miasta Łodzi, które udostępni FUF kopie własnych zasobów archiwalnych. W jej aranżacji zostaną wykorzystane zarówno specjalnie przygotowane tablice bazujące na archiwalnych i współczesnych zdjęciach Łodzi i jej mieszkańców, jak i materiały specjalnie wytworzone przez osoby opracowujące wystawę. W tym miejscu warto podkreślić, że w ramach wystawy szczególna uwaga zostanie zwrócona na mieszkańców Łodzi, zarówno dawnych, jak i obecnych. W wersji cyfrowej materiały te będą mogły funkcjonować również online, pod adresem ewentualnie wskazanym przez UMŁ.

W związku z założeniami PPS, jak i samej wystawy, do jej współtworzenia zostaną zaproszeni mieszkańcy Łodzi. Początkowa zawartość wystawy będzie stopniowo wzbogacana zdjęciami i materiałami z działalności terenowej, mapami mentalnymi, historiami uzyskanymi w trakcie realizacji

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

namiotów edukacyjnych, projektami stworzonymi przez uczestników warsztatów. W razie potrzeby i zainteresowania odwiedzających pracownicy Centrum będą pełnili rolę przewodnika po wystawie oraz zapraszali gości do podejmowania dyskusji oraz wyrażania opinii.

Do odwiedzania Centrum i wystawy zapraszani będą wszyscy mieszkańcy miasta, również za pośrednictwem instytucji, takie jak placówki edukacyjne i opiekuńcze (np. domy dziennego pobytu dla seniorów). Wystawa zostanie również pokazana w Muzeum Miasta Łodzi we wrześniu, czemu towarzyszyć będzie mini seminarium podsumowujące efekty PPS i PAS.

Uznajemy realizację takiego zadania przez Centrum za zasadne, ponieważ:

- pomimo kampanii medialnej, bez dodatkowych bodźców frekwencja odwiedzających samo biuro mogłaby być niska,
- w ten sposób uda się skuteczniej dotrzeć z informacją do mieszkańców, którzy z różnych względów nie będą uczestniczyć w „Fajrantach po Łódzku” i w innych działaniach promocyjnych. Celem zaplanowanych aktywności będzie przekazywanie niezbędnej wiedzy pozwalającej mieszkańcom miasta na bardziej świadome zajmowanie stanowiska w procesie konsultacji społecznych'
- wystawa może dodatkowo pomóc zwiększyć również zainteresowanie procesem konsultacji wśród mieszkańców Łodzi.

Scenariusz wystawy został przedstawiony w aneksie jako załącznik nr 2.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

3. „Fajrant po łódzku” – czyli namioty edukacyjne

Czas działania, ogólna charakterystyka

W odniesieniu do obowiązkowej formuły polegającej na tworzeniu mobilnych punktów (Namiotów Edukacyjnych) umożliwiających organizowanie kilkugodzinnych kameralnych spotkań z mieszkańcami, proponujemy przeprowadzenie mikrofestynów sąsiedzkich „Fajrant po łódzku”. Celem tych działań, wzmacnianych przez prowadzoną równolegle kampanię medialną, będzie informowanie o rewitalizacji, promowanie jej pozytywnego odbioru, zachęcanie mieszkańców miasta do aktywnego uczestnictwa oraz – co również bardzo istotne – do wyrażania swoich opinii podczas procesu konsultacji.

Działania terenowe podjęte zostaną wiosną i trwać będą – jak zakładamy – od 20 kwietnia maksymalnie do 15 sierpnia 2015 roku (z uwagi na warunki pogodowe i inne okoliczności założony został dwutygodniowy „margines błędu”). Do pracy przystąpią starannie przeszkoleni i zmotywowani animatorzy, którzy prowadzić będą 6-godzinne „Fajranty” (w godzinach 12.00-18.00, co podyktowane jest rytmem dnia i obecnością światła dziennego wiosną) w miarę możliwości na podwórkach kamienic w wyznaczonych kwartałach, ale też na kameralnych skwerkach i w innych tego typu przestrzeniach. Dziennie prowadzone będą 4 równoległe spotkania. W celu nawiązania głębszej relacji między animatorami a daną społecznością lokalną, jak również stworzenia przestrzeni do pogłębionych pytań czy rozstrzygnięcia kolejnych, nasuwających się z czasem wątpliwości – jeden namiot oraz ci sami animatorzy pracować będą w tym samym miejscu minimum przez 5 kolejnych dni roboczych. Podstawowe działania w

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

obrębie jednego podwórka podejmowane będą przez 2 animatorów. Dodatkowo do współpracy zostaną zaproszeni beneficjenci (wykonawcy końcowi) PAS, którzy w ten sposób mogą przedstawiać własne projekty, proponować niewielkie warsztaty i pozyskiwać nowe osoby zainteresowane współdziałaniem.

W miarę możliwości trwające w tym samym czasie „Fajranty” realizowane będą we względnej bliskości, aby wytworzyć wrażenie spójności i umieścić mikrofestyny w szerszym kontekście przestrzennym (konkretnej ulicy, sąsiadujących ulic, кварталу) i sprzyjać budowaniu szerszych powiązań w ramach społeczności lokalnej. Pierwsze doświadczenia terenowe pokazują, że zwłaszcza dzieci chętnie przemieszczają się pomiędzy podwórkami, gdzie prowadzone są Fajranty, i włączają się do wspólnych zabaw. Dlatego pod koniec każdego z tych małych festynów sąsiedzkich będziemy informować społeczność lokalną o kolejnych lokalizacjach.

Część z Fajrantów – w miarę możliwości – zorganizowana zostanie również we współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami zrzeszającymi osoby niepełnosprawne i/lub starsze, by zapewnić dostęp do informacji oraz działań aktywizacyjnych również tej grupie mieszkańców Łodzi.

Grupą, która jest zwykle nisko reprezentowana w działaniach partycypacyjnych, są również ludzie młodzi. Do nich skierowane będą działania organizowane we współpracy z lokalnymi placówkami edukacyjnymi oraz świetlicami środowiskowymi.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Sposób organizacji „Fajrantów”

Organizacja „Fajrantów” została podzielona na dwie tury. W pierwszej kolejności zostały wybrane miejsca, w których można przeprowadzić pierwsze mikropikniki, w terminach od 20 kwietnia do 15 czerwca 2015 r.

Kryteria doboru tych miejsc to:

- dostępność (w miarę możliwości brama nie powinna być zamknięta),
- dostateczna przestrzeń, aby mógł się w niej zmieścić namiot, nie stanowiąc bariery komunikacyjnej,
- szacowana liczba mieszkańców mogących uczestniczyć w „Fajrancie”.

Po odnalezieniu takich miejsc zlokalizowanych w różnych obszarach, przeprowadzona została wizja lokalna, która pozwoliła na wyłonienie najbardziej odpowiednich podwórek i przeprowadzenie wstępnych rozmów z mieszkańcami, w celu pozyskania ich akceptacji dla pobytu animatorów w przestrzeni podwórka (w miarę możliwości). W pierwszej kolejności wyznaczone zostały miejsca w obszarach, na których w maju będą odbywać się konsultacje społeczne. Realizacja „Fajrantów” pozwoli bowiem na lepsze poinformowanie społeczności lokalnych o procesie konsultacji i wstępne wyrównanie poziomu wiedzy. Mikrofestyny organizowane po zakończeniu konsultacji społecznych 2015 obejmą również obszary 1-8, ze szczególnym uwzględnieniem kwartału „Kamienna”.

Następnym krokiem było zgłoszenie się do zarządców tych nieruchomości, jak również do Wydziału Gospodarki Komunalnej, Zarządu Dróg i Transportu oraz Zarządu Zieleni Miejskiej, w celu uzyskania pozwoleń.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Tę pierwszą fazę traktujemy po części jako pilotaż, który pozwoli zweryfikować zarówno zaplanowane sposoby działania, jak i dobór miejsc. Po realizacji pierwszych tygodni „Fajrantów” zespół przystąpi do poszukiwań podwórek i skwerków w kolejnych obszarach. Poniżej zamieszczamy wykaz potwierdzonych miejsc i terminów realizacji „Fajrantów”. Ich lokalizacje powiązane są z terminarzem konsultacji społecznych 2015, które obejmować będą właśnie wskazane w tabeli obszary. Po zakończeniu procesu konsultacji, czyli po 5 czerwca, kolejne „Fajranty” organizowane będą w pozostałych obszarach Rdzenia Strefy Wielkomiejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem kwartału „Kamienna”, w którym zorganizowanych zostanie 60 mikrofestynów².

Lp.	Adres	Nr działki	Obręb	Termin	Stan własności	Uwagi
1.	Północna 23	169/21	S-01	20-24.04.15	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Śródmieście
2.	Wschodnia 20	193/2	S-01	20-24.04.15	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Śródmieście
3.	Pomorska 11 (Wschodnia)	185/3	S-01	20-24.04.15	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Dróg i Transportu
4.	Kilińskiego 9	184/8	S-01	20-24.04.15	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Dróg i Transportu
5.	Pomorska 54	248/2	S-01	27.04- 01.05	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Śródmieście
6.	Kilińskiego 4	231/5	S-01	27.04- 01.05	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Dróg i Transportu
7.	Sterlinga 17	291/4	S-01	27.04- 01.05	Własność prywatna	Władający: Zarząd Dróg i Transportu
8.	Sterlinga 17a	291/5	S-01	27.04- 01.05	Własność prywatna	Władający: Wydział Majątku

² Przez 1 Fajrant rozumie się pracę 2 animatorów przez jeden dzień roboczy, w godzinach 12-18.

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

						Miasta
9.	Sterlinga 17a	291/6	S-01	27.04- 01.05	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Dróg i Transportu
10.	Pomorska 43	258/4	S-01	27.04- 01.05	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Śródmieście
11.	Kilińskiego 36	454/5	S-01	04-08.05	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Śródmieście
12.	Kilińskiego 28	425/1	S-01	04-08.05	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Śródmieście
13.	Pl. Dąbrowskiego	179/8	S-02	04-08.05	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Gospodarki Komunalnej
14.	POW 7	451/16	S-01	04-08.05	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Dróg i Transportu
15.	Piotrkowska 36	364/2	S-01	11-15.05	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Śródmieście
16.	Jaracza 1 / Piotrkowska 34	358	S-01	11-15.05	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Śródmieście
17.	Jaracza / Wschodnia	348/6	S-01	11-15.05	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Majątku Miasta
18.	Narutowicza 30	521/4	S-01	11-15.05	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Śródmieście
19.	Więckowskiego 21	431	P-09	18- 22.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Polesie
20.	Gdańska 35	384	P-09	18- 22.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Polesie
21.	Gdańska 29	367	P-09	18- 22.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Polesie
22.	Gdańska 20	59/3	S-01	18- 22.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Współwładający : AZK Łódź- Śródmieście Zarządca: HNP Twój Zarządca Maria Terajewicz- Napiórkowska
23.	Gdańska 14-14a	61/12	S-01	25- 29.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź- Śródmieście

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

24.	Legionów 39	104/40	P-09	25-29.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Gospodarki Komunalnej
25.	Legionów 38	112	P-09	25-29.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
26.	Legionów 44	109/3	P-09	25-29.05.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
27.	Gdańska 87	243/1	P-19	1-5.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
28.	Gdańska 85	241	P-19	1-5.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
29.	Gdańska 77	233/4	P-19	1-5.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
30.	Gdańska 73	230/2				Administrator: AZK Łódź-Polesie
31.	Piotrkowska 113	219/2	S-06	8-12.06.15	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Śródmieście
32.	Al. Rubinsteina	89/17	S-06	8-12.06.15	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi
33.	Sienkiewicza 61	250/2	S-06	8-12.06.15	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Śródmieście
34.	Al. Schillera	235/27	S-06	8-12.06.15	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Majątku Miasta
35.	Ul. Tuwima 18	189/19		8-12.06.15		Zarząd Zieleni Miejskiej
36.	Struga 36	198/2	P-20	15-19.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
37.	Wólczańska 79	127/1	P-20	15-19.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
38.	Gdańska 114	153/1	P-20	15-19.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Polesie
39.	Gdańska 109					Teren prywatny
40.	Gdańska / Kopernika	189/9	P-20	15-19.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Dróg i Transportu

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

41.	Gdańska 100/10 2 Kopernika	139/16	P-20	15- 19.06.2015	Wojewódzka Biblioteka Publiczna	
42.	Piłsudskiego 28	435/12	S-06	22- 26.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Majątku Miasta
43.	Kilińskiego 133 Piłsudskiego 28	435/13	S-06	22- 26.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Majątku Miasta
44.	Piłsudskiego 28	435/14	S-06	22- 26.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Majątku Miasta
45.	Kilińskiego 133 Piłsudskiego 28	435/15	S-06	22- 26.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Władający: Wydział Majątku Miasta
46.	Park im. H. Sienkiewicza	273/14	S-06	22- 26.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Władający: Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi
47.	Dowborczyków 29	447/4	S-06	22- 26.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Śródmieście
48.	Sienkiewicza 56	419	S-06	22- 26.06.2015	Gmina Miasto Łódź	Administrator: AZK Łódź-Śródmieście

3. Harmonogram pierwszych 160³ „Fajrantów” (do 12.06.15)

Nad kwestiami logistycznymi oraz jakością pracy animatorów czuwa specjalnie wyznaczony, doświadczony koordynator pracy terenowej. Do zadań tej osoby należy planowanie, bieżąca komunikacja z animatorami oraz osobami odpowiedzialnymi za merytoryczną stronę zadania, koordynowanie działań terenowych, kontrola przebiegu „Fajrantów” oraz przygotowanie zbiorczego sprawozdania zawierającego uwagi, komentarze i wnioski.

³ Przez 1 „Fajrant” rozumie się pracę jednego namiotu przez jeden dzień roboczy (6 godzin).

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Przed rozpoczęciem każdego „Fajrantu” w nowej społeczności sąsiedzkiej, zaopatrzeni w niezbędne informacje animatorzy będą obchodzić mieszkania w kamienicach, przedstawiać się, zapowiadać swoją obecność i zdobywać – w miarę możliwości – społeczne przyzwolenie na to działanie. Na klatkach schodowych odpowiednio wcześniej pojawią się krótkie listy zapowiednie, informujące o zbliżającej się akcji.

Metody pracy podczas „Fajrantów”

Zgodnie z przyjętą koncepcją, przebieg „Fajrantu” oraz wykorzystywane pomoce odnosić się będą do tradycji lokalnych. Podkreślić należy, że w związku z charakterem procesów miastotwórczych, na terenie Łodzi trudno odnaleźć tradycje, które mogłyby zostać bezpośrednio zaadoptowane do tego typu działań. W tworzeniu niniejszej koncepcji oparto się na sposobach spędzania czasu wolnego przez polskich (każda z grup narodowościowych i warstw społecznych miała odrębne do pewnego stopnia tradycje) mieszkańców Łodzi – przede wszystkim przez pracowników fabryk zamieszkujących famuły i kamienice czynszowe. Aktywności podejmowane w czasie wolnym koncentrowały się bowiem właśnie na podwórkach, gdzie toczyło się życie sąsiedzkie. Od wiosny do wczesnej jesieni mieszkańcy wynosili krzesła, „ryczki” i niewielkie stoliki. Mężczyźni grali w karty lub w szachy, kobiety czasami zajmowały się robótkami ręcznymi, a przede wszystkim rozmawiały ze sobą, dzieliły się ploteczkami, omawiały wyjątkowe zdarzenia i debatowały nad drobnymi, codziennymi problemami. Dzieci z kolei bawiły się w różne gry podwórkowe. Dodatkowe atrakcje zapewniaли przybysze z zewnątrz – wędrowni

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

grajkowie, kataryniarze, akrobaci, magicy wynagradzani pieniędzmi rzucanymi z okien lub podawanymi przez dzieci. Taki sposób spędzania czasu wolnego nie miał swojej nazwy, dlatego posługujemy się terminem „fajrant”, które określa koniec dnia pracy, czas odpoczynku po wypełnieniu codziennych obowiązków.

Podczas każdego z mikrofestynów realizowane będą oba założone cele: promocja rewitalizacji wśród mieszkańców oraz aktywizacja obywatelska. Przebieg „Fajrantu” odnosić się będzie właśnie do tych tradycyjnych aktywności, a jego atmosfera powinna oddawać luźny, ludyczny nastrój czasu po pracy. W związku z przedłużonym czasem pobytu animatorów wśród tej samej społeczności sąsiedzkiej zaplanowaliśmy wiodące osie tematyczne w poszczególnych dniach. Należy podkreślić, że osie te stanowią pewną inspirację tematyczną, akcent odnoszący się do klimatu danego dnia. Konkretnie działania zawsze będą dostosowywane do potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Codziennie toczyć się będą też stałe działania, takie jak zbieranie historii od podwórka, wymiana informacji i opinii. Każdy z animatorów będzie również na podstawie interakcji z ludźmi i w oparciu o ich własną inwencję i propozycje, wprowadzał do specjalnie uruchomionej bazy dostępnej dla zespołu nowe pomysły na działania, możliwe do wykorzystania przez innych.

Dzień integracji – będzie miał charakter zapoznawczy. Już wstępne obserwacje i rozmowy przeprowadzone podczas wizji lokalnych na podwórkach pokazują, że ludzie mają dużą potrzebę mówienia o swoich problemach, pytania o różne kwestie, wyrażania opinii. Będzie to też dobra okazja do przedstawiania przez animatorów istotnych informacji o procesie

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

rewitalizacji, jego celach i przebiegu, jak również wskazywania możliwości aktywnego wpływania mieszkańców na to, co ma się wydarzyć w Centrum. Równolegle – w miarę rozwoju sytuacji – wprowadzane będą pierwsze działania animacyjne, których głównymi uczestnikami – jak przewidujemy – będą na początku dzieci, które zaprosimy do tradycyjnych gier podwórkowych, takich jak gra w gumę, dwa ognie, klasy, konkursy rysownicze itp. Animatorzy będą je również zachęcać do dzielenia się nowymi zabawami i grami (offline - niekomputerowymi), jakie są obecnie lubiane przez dzieci i w które lubią się najbardziej bawić w wolnym czasie, spędzanym na świeżym powietrzu.

Do wszystkich uczestników skierowana będzie zabawa w „Mapowanie”, czyli rysowanie map mentalnych, w których centralnym punktem jest własne podwórko – środek prywatnego świata. Od niego koncentrycznie nanosić można przedstawienia coraz dalszych okolic. Każdy może rozbudowywać mapę w dowolnym kierunku, zgodnie z własną wiedzą, doświadczeniem czy upodobaniami. Animator prosi o zaznaczenie ulubionych miejsc lub tras, np. najlepszych do grania w piłkę, spaceru z psem, kupowania warzyw, ciekawych z jakichś innych, prywatnych powodów. Rysowaniu towarzyszyć będą narracje. W ten sposób powstaną prywatne „przewodniki” po centrum, które będą eksponowane przez kolejne dni w namiotach. Wytworzone mapy zostaną włączone do dokumentacji zadania.

Dzień gier – animatorzy będą proponować uczestnikom rozmaite rozgrywki, zarówno indywidualne, jak i drużynowe. Oprócz istniejących gier planszowych i karcianych, do których przynoszenia zachęceni będą również uczestnicy, podczas „Fajrantu” pojawią się też dwie wytworzone

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

bezpośrednio na użytek PPS gry: „Nowy preferek” oraz „Odkryj dzielnicę!”. Pierwsza z nich nawiązuje do dawnej gry karcianej oraz znanego i lubianego przez wielu „Tysiaca”, w które grywano dawniej na łódzkich podwórkach. W małej talii (od dziewiątek do asów), zamiast królów, dam, waletów, asów i dziesiątek pojawiają się postaci znanych łódzian, ginące, miejskie rzemiosła oraz zawody związane z przemysłem włókienniczym. Asy to wybitni twórcy kultury: Julian Tuwim, Artur Rubinstein, Władysław Reymont oraz Stefan Jaracz. Królowie to łódzcy fabrykanci, czyli trzej królowie bawełny: Karol Scheibler, Izaak Poznański i Ludwik Geyer oraz Karol Anstadt – założyciel pierwszego browaru przemysłowego w Łodzi. Damy reprezentują kobiety związane w szczególny sposób z Łodzią: Katarzyna Kobro - rzeźbiarka awangardowa, Michalina Wisłocka - seksuolog, autorka „Sztuki kochania”, Irena Tuwim - pisarka, tłumaczka „Kubusia Puchatka” oraz Stefania Skwarczyńska - literaturoznawca. Walety to z kolei tradycyjne rzemiosła miejskie – zdun, szewc, rymarz i kuśnierz, a dziesiątki to zawody związane z włókiennictwem, czyli prądka, dziewiarka, tkaczka i szwaczka.

„Odkryj dzielnicę!” to gra typu papier i ołówek, pozwalająca na lepsze rozpoznanie związku pomiędzy projektowaniem miasta a potrzebami jego mieszkańców. Zasady gier i zabaw zostały przedstawione w [załączniku nr 6](#). Dodatkowo animatorzy proponują chętnym grę „RozDzielnia”, rozgrywaną się w przestrzeni okolicznych kwartałów. Gracze losują kartki z przedstawieniem charakterystycznego detalu architektonicznego, dawnego zdjęcia, fragmentu budynku itp. Następnie rozdzielają się (na graczy lub drużyny) i ruszają na obchód dzielnicy. Ich zadaniem jest odnaleźć – na podstawie tych fragmentów – przedstawione na obrazku

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

/obrazkach miejsce w rzeczywistej, współczesnej przestrzeni miasta, sfotografować je, narysować lub w kilku słowach opisać. Po powrocie każdy, komu się to uda, otrzyma drobną nagrodę. Celem tej zabawy jest wyrwanie ludzi ze swoistej anestezji, czyli sensorycznego znieczulenia towarzyszącego odbiorowi przestrzeni zbyt dobrze znanej, w której rozgrywa się codzienne życie.

Do innych atrakcji proponowanych uczestnikom należeć będzie tombola z zagadkami o tematyce łódzkiej. Za każdą poprawną odpowiedź będzie można wylosować drobny prezent.

Dzień sportowy - animatorzy będą proponować uczestnikom rozmaite gry sprawnościowe i zręcznościowe, zarówno indywidualne, jak i drużynowe.

Typ poszczególnych rozgrywek dopasowany zostanie do możliwości, jakie oferuje przestrzeń (podwórko, skwer, itp.), na której ustawiony będzie konkretny namiot. Szczególna uwaga przywiązywana będzie do bezpieczeństwa uczestników. W przypadku braku miękkiego podłoża zrezygnujemy z zabaw, które mogą powodować kontuzje. Animatorzy będą zaopatrzeni w środki pozwalające na zaopatrzenie ewentualnych skaleczeń i przeszkoleni do udzielenia pomocy w takiej sytuacji.

WYŚCIGI:

- **wyścigi w workach** – wszyscy uczestnicy zakładają na nogi worki sięgające do wysokości bioder, następnie zaś trzymając worek za górne rogi muszą przeskoczyć od startu do mety

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- **wyścigi trójnogów** – zawodnicy dzielą się na dwuosobowe drużyny. Uczestnikom stojącym obok siebie i zwróconym w jednym kierunku łączy się razem sąsiadujące ze sobą nogi (lewa noga jednego gracza i prawa – drugiego). Tak połączeni ze sobą zawodnicy biegają w wyścigu po wyznaczonej trasie, próbując jak najlepiej skoordynować ruchy i jak najszybciej dobiec do mety.
- **bieg z zakrętami** – zawodnicy biegają pojedynczo po niedużym, a krętym tunelu. Każde wykroczenie poza linię przynosi punkt karny. Gra odbywa się na czas. Wygrywa ten, kto przebiegnie trasę wyścigu w najkrótszym czasie i zdobędzie najmniej punktów karnych
- **wyścig tacek** – zawodnicy ustawiają się w swoich drużynach parami. Na sygnał prowadzącego dwóch zawodników z każdej drużyny tworzy "tackę" (jedna osoba podpira się rękami, druga trzyma ją za nogi). W takiej postaci zawodnicy ścigają się do linii półmetku oddalonej od startu 6-9 m., po czym zawracają do linii startowej (mety). Na linii półmetku dochodzi do zmiany ról. Para, która będzie pierwsza zdobywa dla drużyny 1 pkt. Tak kolejno startują wszystkie pary z obu drużyn. Drużyna z największą ilością punktów wygrywa

RZUTY:

- **rzuty woreczkiem do wiadra** (na odległość 5 m) – gra drużynowa – wygrywa drużyna, która będzie miała więcej trafień przy konkretnej ilości prób
- **rzuty wolne do kosza** – gra drużynowa – wygrywa drużyna, która będzie miała więcej trafień przy konkretnej ilości prób

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- **rzuty kółkiem do ringo** na maszt oznaczony jak największą ilością punktów. Wygrywa ta osoba, która po wykorzystaniu wszystkich rzutów zdobędzie największą ilość punktów

INNE KONKURENCJE:

- **przeciąganie liny** - uczestników zabawy dzielimy na dwie drużyny. Zespoły chwytają za grubą linę na każdym z jej końców. Zabawa polega na przeciągnięciu drużyny przeciwnej na swoją stronę.
- **konkurs skoków przez skakankę** kręconą przez 2 osoby – w grze biorą udział 4 osoby: 2 osoby kręcą skakanką, 2 pozostałe skaczą. Liczy się ilość skoków wykonana łącznie w czasie dwóch prób
- **maraton hula-hop** – wszyscy uczestnicy kręcą hula-hop na biodrach. Zwycięzcą jest osoba, która wytrzyma najdłużej
- **odbijanie rakietką do badmintona lotki** do chwili nieudanego odbicia – liczy się ilość wykonanych odbić
- **Zagraj z Dziadkiem w trambambulę lub... w boule**

Uczestnicy będą zachęceni do międzygeneracyjnych zmagania sportowych – grę w trambambulę, czyli piłkarzyki oraz boule. Pierwsza z zabaw jest lepiej znana, polega na odtwarzaniu meczu piłki nożnej na mini-boisku zamieszczonym w specjalnej skrzyni. Mniej popularna jest gra w boule.

Rozgrywka odbywa się na pozbawionym trawy placu, np. na utwardzonym piasku, o wystarczających wymiarach (które dla gry turniejowej wynoszą min. 15×4 m, ale dla potrzeb zabawy podwórkowej może być mniejszy) i polega na rzucaniu z wytyczonego okręgu, stalowymi kulami ("bulami"; franc. "boule" - kula) w kierunku małej drewnianej kulki nazywanej po

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

francusku „cochonnet”, co znaczy "prosiaczek" (w Polsce używa się nazwy „świnka”).

Zabawa „Ustawka”

Do jej realizacji potrzeba kilka kompletów klocków plastikowych. Ćwiczy ona pamięć, zdolności przestrzenne oraz umiejętność współpracy w zespole. Celem zabawy jest ustawienie budowli z klocków, możliwie najbardziej podobnej do wzorca. Przy czym wzorzec ogląda tylko część drużyny. Co więcej, ci co oglądają wzorzec, mają ograniczoną ilość czasu na podgląd (muszą polegać na swojej pamięci) i sami nie mogą budować, mogą tylko instruować resztę drużyny.

Dzień opowieści – w dniu opowieści zostaną podsumowane opowieści snute w ciągu poprzednich dni. Złożą się one na mikrohistorię społeczności sąsiedzkiej, „historię od podwórka”, rozumianą nie jako spójna i ciągła narracja, ale jako kolaż, czy nawet palimpsest – czyli wielowarstwowy, nakładający się na siebie obraz lokalnej przestrzeni i istniejącej w niej wspólnoty mieszkańców.

Sąsiedzka burza mózgów – czyli przygotowanie do konwencji spotkań konsultacyjnych. Do ich realizacji potrzebny jest diagram przedstawiający koncentryczne koła podzielone dodatkowo na ćwiartki. Części diagramu odpowiadają za ogólnie rozpoznawane potrzeby-kategorie, zgodnie z ideami *placemaking*. Uczestnicy pracują w grupie/grupach 2-5 osobowych. Dyskutują nad poszczególnymi kategoriami odnoszonymi do własnego kwartału/dzielnicy. Odnajdują mocne i słabe strony swojego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

miejsca zamieszkania. Proszeni są o rozmowę o randze poszczególnych kategorii w ich okolicy oraz o konkretnych rozwiązaniach, które mogłyby sprzyjać lepszemu zaspokajaniu potrzeb odnoszących się do poszczególnych kategorii. W ten sposób diagramy nasycają się treścią. Jeśli uda się zebrać więcej niż jedną grupę warsztatową, na koniec uczestnicy pokazują sobie efekty pracy w grupach. Ta animacja przygotowuje na poziomie refleksji do pełniejszego uczestniczenia w konsultacjach.

Kości opowieści: gra **Story Cubes** wykorzystująca dziewięć kostek sześciennych, o odmiennym zestawie ilustracji na każdej ze ścianek. Gracz rzuca dziewięcioma kostkami naraz i mówi: „dawno, dawno temu” lub „pewnego razu”, następnie zaś opowiada historię dotyczącą dziewięciu wyrzuconych obrazków. W miarę możliwości animatorzy będą starali się zachęcić graczy do tego, by opowiadane historie działały się w Łodzi, a może nawet w najbliższej dzielnicy. Jednym z wariantów gry jest przyznawanie punktów za każdy wątek dotyczący Łodzi (miejsce, postacie związane z Łodzią, „łodzianizmy”, itp.). Kości gry uznawane są powszechnie za zabawę rozwijającą wyobraźnię i kreatywność. Będą więc stanowić doskonale wprowadzenie czy „rozgrzewkę” przed kolejną grą, czyli „Tajemnicą łódzkiej kamienicy”.

„Tajemnica łódzkiej kamienicy” – zabawa angażująca publiczność, nawiązująca do narzędzi storytellingu oraz do wracających ostatnio do łask książek typu „choose your own adventure”, w których narracja zatrzymuje się w decydujących punktach i czytelnik otrzymuje wybór dwóch lub więcej stron, na których znajduje się dalszy ciąg opowieści. W przypadku

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

„Tajemnicy łódzkiej kamienicy” animator przedstawia tylko sam początek opowieści i konfrontuje słuchaczy z pierwszym wyborem. Jeden z uczestników dokonuje wyboru i następnie przedstawia jakiś fragment dalszych losów bohatera/bohaterki do chwili, w której staje on/ona (a wraz z nimi wszyscy uczestnicy) przed następnym wyborem. Osoba, która dokonuje wyboru, kontynuuje opowieść. Animator dba o to, by opowieść została w pewnym momencie w miarę logicznie zakończona.

Przykładowy początek opowieści:

Bohaterką naszej opowieści jest młoda Amerykanka polskiego pochodzenia, która w dniu swoich 21 urodzin dowiaduje się, iż stryjeczna babka zapisała jej w spadku starą kamienicę w centrum Łodzi [można podać adres kamienicy w pobliżu lub nie określać go dokładnie]. Bohaterka [tu wstawić imię – najlepiej po konsultacji ze słuchaczami] jest jednocześnie zachwycona i zdumiona. Nigdy wcześniej nie słyszała o swojej ciotecznej babce. Postanawia więc wziąć roczny urlop i przyjechać do Łodzi, by lepiej poznać kraj swoich przodków i dowiedzieć się czegoś więcej o tajemniczej ofiarodawczyni. Po przyjeździe i wynajęciu pokoju w hotelu wybiera się na pierwszą inspekcję kamienicy. Dozorca wita ją serdecznie, obiecuje przedstawić jej lokatorów i wręcza jej klucze od piwnicy i strychu. Bohaterka idzie na strych, gdzie znajduje jedną z trzech rzeczy: klucz, skrzynię albo szkielet.

W tym momencie animator pozwala publiczności zdecydować, co znajduje bohaterka i przekazuje pałeczkę ochotnikowi, który kontynuuje opowieść.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Dzień kulinarny opiera się na założeniu, że jedzenie jest tym elementem kultury, który nikogo nie pozostawia obojętnym. Jednocześnie – zdaniem Edwarda T. Halla jr. – stanowi jeden z systemów przekazu i służy porozumiewaniu się oraz tworzeniu więzi międzyludzkich. W dziejach Łodzi, miasta nieustannych interakcji wielu kultur, wyłoniło się wiele potraw lokalnych, które weszły na trwałe do łódzkiego jadłospisu [patrz na przykład publikacja „Fifka i żulik, czyli łódzka kuchnia domowa”]. Równocześnie, ogromna liczba osadników z różnych stron Polski i nie tylko przywiozła ze sobą liczne recepty na lubiane, tradycyjne dania. Ogromna popularność, jaką zdobywają w ostatnich latach wszelkiego typu programy poświęcone gotowaniu, książki kulinarne, czy blogi lub fora o tej tematyce, pozwala na zaplanowanie dnia kulinarnego, w czasie którego animatorzy będą gromadzić ulubione przepisy mieszkańców czy interesujące historie dotyczące jedzenia. Namiot edukacyjny może stać się miejscem do wymieniania się przepisami przez sąsiadów. Przepisy, które okażą się najciekawsze, zostaną utrwalone i wejdą w skład opublikowanego online po zakończeniu akcji notatnika z przepisami „Zjedz po łódzku”.

Mieszkańcy zostaną też zaproszeni do udziału w składkowym pikniku – każdy przynosi to, co może, organizatorzy zapewniają owoce, słodczyce itp.

Dzień kulinarny wydaje się też wyjątkowo dobrym momentem do edukacji na temat produktów, które były kiedyś podstawą łódzkich przysmaków oraz wyjątkowych rozwiązań kulinarnych, które bądź powstały w Łodzi, bądź są w mieście szczególnie popularne (na przykład: podawanie sosów do pizzy jest łódzkim pomysłem, łódzka zalewajka, itp.)

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Elementem pikniku proponowane będą również konkursy kulinarne dla chętnych (na przykład na najlepsze ciasto, na najlepiej ubitą pianę z białek, na najlepszy kogel-mogel czy na najciekawsze nakrycie stołu).

Podkreślić należy, że wymienione powyżej narzędzia używane będą w odniesieniu do różnych grup mieszkańców, w zależności od potrzeb i rozwoju sytuacji podczas każdego z „Fajrantów” – należy je zatem traktować jako „toolbox”, który podczas działania można wykorzystywać na rozmaite sposoby. Gry i zabawy będą przede wszystkim pretekstem, żeby przyciągnąć ludzi i zachęcić ich do rozmów i pracy nad zagadnieniami poważniejszymi. Podstawową zasadą natomiast będzie podążanie za społecznością lokalną i zachęcanie jej do aktywnego współtworzenia każdego z „Fajrantów”, gdyż tylko takie działanie stwarza jakiekolwiek szanse, by w tak krótkim okresie uaktywnić potencjał wspólnot sąsiedzkich. W związku z tym, że animatorzy będą obecni na podwórku przez 6 godzin, zmieniać się będą grupy adresatów działań. Założyć można, że najpierw będą to osoby starsze i niepracujące zawodowo (np. bezrobotni, rodzice przebywający na urlopach macierzyńskim, tacierzyńskim, wychowawczym) lub pracujące w systemie zmianowym, następnie dzieci i młodzi ludzie wracający ze szkoły, wreszcie osoby aktywne zawodowo. Obok zabaw integracyjnych nieodmiennie prowadzone będą działania skłaniające uczestników do: uświadamiania sobie potencjału społeczności lokalnej i budowania poczucia wpływu na lokalną rzeczywistość, lepszego definiowania potrzeb i metod ich skutecznego wyrażania. Dodatkową wartością będzie również możliwość rekonstruowania znaczeń nadawanych procesowi rewitalizacji oddolnie i spontanicznie, m.in. przez grupy

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

marginalizowane, nieuczestniczące w głównych dyskursach i dominujących formach publicznej debaty, jak również mapowanie zapisanych w pamięci ludzkiej zdarzeń, rekonstrukcja takich „historii od podwórka” rewitalizowanych obszarów.

W trakcie „Fajrantów” dystrybuowane będą również przygotowane w ramach projektu materiały informacyjne – bezpłatna gazeta poświęcona rewitalizacji (wydanie 1. lub 2.) oraz ulotka informująca o konsultacjach społecznych, dopóki kwestia ta będzie aktualna.

Szkolenie animatorów i sposób raportowania wyników

Jak pokazują badania, obszar podwórek jest dla mieszkańców miejscem prywatnym, do pewnego stopnia „intymnym”. Każda ingerencja zewnętrzna może być zatem traktowana jako nieuprawniona czy niepożądana. Tak zaaranżowana sytuacja wymaga dużego wyczucia i elastyczności. Ogromne znaczenie ma więc fakt, że osoby odpowiedzialne za realizację tego zadania mają doświadczenie w prowadzeniu podobnych animacji i działań partycypacyjnych na terenie Łodzi i z pozytywnym skutkiem przetestowały wcześniej większość proponowanych narzędzi (lub narzędzia zbliżone). Każdy z animatorów będzie posiadał kompetencje badacza jakościowego i doświadczenie w pracy terenowej, co jest istotne również podczas prowadzenia rozmów z ludźmi oraz podsumowywania ich wyników. Animatorzy przejdą tygodniowe szkolenie pozwalające na dogłębne poznanie wszystkich narzędzi oraz przetestowanie ich w praktyce. Nad rozwiązywaniem problemów, które ewentualnie ujawnią się w praktyce, czuwać będzie koordynator pracy terenowej.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Po zakończeniu cyklu „Fajrantu” (5 dni), pary animatorów będą pisać sprawozdanie zawierające opis przebiegu działania, ocenę trafności zastosowanych narzędzi oraz podsumowanie zebranych danych w ramach uporządkowanej według następujących kategorii matrycy:

- potencjał społeczności lokalnej i wypracowane propozycje jego rozwoju
- problemy społeczności lokalnej i wypracowane propozycje zmiany
- historie od podwórka
- receptury do książki przepisów „Zjedz po łódzku”

Dokument taki będzie udostępniany w formie papierowej każdej ze społeczności lokalnych. Podczas „Fajrantów” – co ustalone zostało z realizatorami programu animacyjnego – pracownicy będą również dążyli do wyłaniania lokalnych liderów i wskazywania im możliwości działania w ramach wykształcającej się sieci. Doradcy zatrudnieni w ramach Programu Animacji Społecznej będą również dyżurować raz w tygodniu, aby poinformować społeczności lokalne o możliwości uzyskania mikrowsparcia (do 8 maja 2015).

4. Konsultacje społeczne

Czas działania, cele i ogólna charakterystyka

Konsultacje społeczne przeprowadzane będą od 8 maja do 5 czerwca 2015 roku. Informacja o konsultacjach przekazana będzie mieszkańcom w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta Łodzi, którego wzór został załączony w aneksie (Załącznik nr 3).

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Do podstawowych celów konsultacji należy:

- rozpowszechnienie rzetelnych informacji o głównych założeniach programu rewitalizacji centrum Łodzi oraz promocja idei rewitalizacji wśród mieszkańców Łodzi,
- poznanie opinii mieszkańców Łodzi na temat obszarów podlegających rewitalizacji,
- rozpoznanie potrzeb i poznanie propozycji mieszkańców Łodzi na temat preferowanej formy rewitalizacji wybranych obszarów.

W ramach tego zadania zaplanowano: 8 otwartych spotkań konsultacyjnych, 24 sesje badawcze w ulicznych punktach konsultacyjnych, 4 spaceru badawcze, dostępność formularza konsultacyjnego w Centrum Informacyjno-Konsultacyjnym.

Przebieg i harmonogram otwartych spotkań konsultacyjnych

CELE

- Przedstawienie głównych założeń programu rewitalizacji centrum Łodzi oraz promocja idei rewitalizacji,
- poznanie opinii mieszkańców Łodzi na temat wybranych kwartałów wytypowanych do procesu rewitalizacji,
- poznanie sugestii i propozycji mieszkańców Łodzi na temat preferowanej formy rewitalizacji wybranych kwartałów.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

PLAN SPOTKANIA

1. Wprowadzenie, przywitanie gości oraz ogólna rozgrzewka,
2. prezentacja głównych założeń programu rewitalizacji, w tym programu pilotażowego,
3. praca w grupach,
4. prezentacja efektów pracy grupowej, dyskusja oraz podsumowanie spotkania.

SZCZEGÓŁOWY PLAN SPOTKANIA

/150 minut/

1. Wprowadzenie, przywitanie gości oraz ogólna rozgrzewka

/15 minut/

Po podpisaniu list obecności przez uczestników przy wejściu i rozdaniu ulotek poświęconych konsultacjom, następuje powitanie gości (facylitator prowadzący lub przedstawiciel UMŁ, w zależności od ustaleń) oraz przedstawienie podstawowych informacji na temat tematu i przebiegu konsultacji społecznych, możliwości wpłynięcia na planowaną rewitalizację centrum oraz zasad obowiązujących podczas spotkania.

Po wyjaśnieniu ewentualnych wątpliwości i udzieleniu odpowiedzi na pytania zadane przez uczestników, zebrani proszeni są o podniesienie się z miejsc według klucza zamieszkania:

- w pierwszej kolejności facylitator prosi, aby wstały osoby mieszkające w obszarze, którego dotyczą konsultacje,

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPOŁECZNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- następnie facylitator prosi, aby wstały osoby, które mieszkają w Śródmieściu,
- w dalszej kolejności facylitator powtarza prośbę w odniesieniu do mieszkańców pozostałych dzielnic (Bałuty, Polesie, Górna, Widzew). Na zakończenie komentuje, że rewitalizacja centrum jest sprawą wszystkich łodzian.

Na zakończenie tej fazy zostaje przekazana informacja o przejściu do kolejnego punktu spotkania, czyli do przedstawienia podstawowych założeń programu rewitalizacji, w tym programu pilotażowego.

2. Prezentacja głównych założeń programu rewitalizacji, w tym programu pilotażowego /15 minut/

Uczestnikom przedstawiona zostaje prezentacja zawierająca ogólne informacje o założeniach programu rewitalizacji, w tym również o programie pilotażowym oraz dostępne na danym etapie informacje na temat założeń rewitalizacji omawianego obszaru. Po wyjaśnieniu ewentualnych wątpliwości, zebrani zostają zaproszeni do pomocy w przygotowaniu szczegółowych wytycznych do rewitalizacji centrum, który to wkład zostanie wypracowany podczas pracy w grupach, które utworzyły się wokół poszczególnych stolików.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

3. Część warsztatowa /80 minut/

Po rozdaniu materiałów pomocniczych (mapa analizowanego obszaru A4, wstępne założenia projektowe) uczestnicy mniejszych grup zostają poproszeni o przedstawienie się z imienia oraz poinformowani o zasadach obowiązujących w dyskusji⁴. Po wzajemnym przedstawieniu się siedzących przy stole, facylitator informuje uczestników, że pierwsze zadanie związane jest z omawianym obszarem. Każdy z uczestników proszony jest o zastanowienie się oraz wypisanie na rozdanych karteczkach samoprzylepnych najistotniejszych problemów dotyczących omawianego obszaru (na jednej karteczce – jeden problem). Swoją prośbę facylitator uzasadnia tym, że rewitalizacja obszarowa jest bardzo ważnym wydarzeniem i warto byłoby, aby w jej ramach wyeliminowane zostały najważniejsze problemy, z którymi boryka się społeczność lokalna.

Po zakończeniu pracy, facylitator kładzie na stole czystą kartkę w formacie przynajmniej A3, na której grupa utworzy “piramidę problemów” – przyklejając wcześniej zapisane karteczki z problemami. W dalszej kolejności facylitator prosi każdego po kolei o odczytanie oraz krótkie omówienie wskazanych przez siebie problemów. Ważnym jest, aby część ta nie miała charakteru wyłącznie sprawozdawczego, polegającego na odczytaniu i zapisaniu przez uczestników propozycji własnych problemów. Facylitator powinien angażować uczestników do komentowania

⁴ Czyli: mówić pojedynczo i nie przerywać sobie nawzajem, szanować wypowiedzi innych, uznawać wzajemnie prawo do wypowiadania własnych opinii, (nie ma ani dobrych, ani złych odpowiedzi i że każda informacja oraz opinia jest dla nas cenna i wartościowa), wyłączyć lub wyciszyć telefony komórkowe.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

wyłaniających się problemów oraz inspirować dyskusję, jednocześnie mając na uwadze ograniczony czas na zadanie. Gdy wszystkie problemy zostaną zapisane na dużej kartce, facylitator kładzie na stole sześć kartek w różnych kolorach. Każdy kolor symbolizować będzie jeden z sześciu wymiarów:

- stan techniczny budynków
- stan podwórzy, chodników, zieleni i małej architektury (skwery, ławki, place zabaw)
- dostępność placówek użyteczności publicznej (np. szkoły, przedszkola, żłobki, przychodnie lekarskie, biblioteki)
- dostępność usług (sklepy, gastronomia, rzemiosło)
- dostępność transportu publicznego
- stan bezpieczeństwa

W dalszej kolejności facylitator prosi uczestników o przyporządkowanie wypisanych na karteczkach problemów do odpowiednich wymiarów. Karteczki będą przyklejane do kartki o odpowiednim kolorze, oznaczającym dany wymiar. Facylitator uzasadnia zadanie mówiąc, że pogrupowane tematycznie problemy łatwiej opisać, a następnie poszukać dla nich rozwiązań. Można powiedzieć, że wymiary te są spójne z typami działań przewidzianymi do wykonania w ramach programu rewitalizacji. Po przyporządkowaniu wszystkich problemów do odpowiednich wymiarów, facylitator podsumowuje zadanie, odczytując po kolei problemy ze wszystkich kolorowych kartek, jednocześnie dopytując, czy ktoś chciałby coś jeszcze dodać. Po upewnieniu się, że nikt więcej nie ma już nic do dodania, facylitator dziękuje uczestnikom za wykonanie zadania.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Po zakończeniu zadania poświęconego identyfikacji i selekcji problemów charakterystycznych dla analizowanego obszaru, facylitator prosi uczestników, aby zastanowili się nad mocnymi/pozytywnymi stronami omawianego obszaru.

Facylitator rozdaje uczestnikom wydrukowane listy wybranych mocnych stron miasta, które zostaną opracowane na podstawie literatury przedmiotu. Prosi uczestników o zapoznanie się z cechami, które eksperci uważają za potencjały miast i zastanowienie, czy któreś z nich odpowiadają mocnym stronom omawianego terenu. Kartki z listą cech uczestnicy mogą zabrać ze sobą do domu. W dalszej kolejności facylitator pokazuje taką samą listę w powiększeniu. Grupa proszona jest o podjęcie wspólnej decyzji, jakie pola należy zakreślić w odniesieniu do danego kwartału. Jednocześnie zachęca uczestników do uzupełnienia listy mocnych stron o własne pomysły, jeśli czegoś brakuje im na liście.

W ten sposób grupa tworzy jedną, wspólną listę potencjałów analizowanego kwartału, która zostanie opracowana na podstawie dyskusji z uczestnikami zmierzającej do wspólnego uzgodnienia, czy dany potencjał stanowi istotny atut omawianego terenu.

Ostatnim zadaniem w ramach pracy grupowej jest opracowanie wizji zrewitalizowanego obszaru. Uczestnicy zostaną poproszeni o stworzenie projektu rewitalizowanego kwartału, w tym wskazanie zmian, które odpowiadałyby ich potrzebom i oczekiwaniom. W tym celu wykorzystana zostanie duża mapa analizowanego obszaru oraz przygotowane symbole odpowiadające wymiarom z zadania I (stan techniczny budynków, stan podwórzy, chodników, zieleni i małej architektury (skwery, ławki, place zabaw itd.). Gdy grupa uzna, że zadanie zostało wykonane, facylitator

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

podsumowuje efekt pracy grupowej, jednocześnie dopytując, czy ktoś chciałby jeszcze coś dodać.

4. Prezentacja efektów pracy grupowej, dyskusja oraz podsumowanie

/20 minut/

Po zakończeniu ostatniego zadania we wszystkich grupach, facylitator prowadzący informuje wszystkich uczestników, że kolejnym elementem spotkania jest krótkie podsumowanie wytworzonych efektów. Następnie każda z grup wiesza swoją mapę w miejscu wskazanym przez facylitatora – w ten sposób powstaje ekspozycja prac, którą wszyscy uczestnicy spotkania mogą swobodnie obejrzeć i porównać. Po obejrzeniu prac przez uczestników facylitator prowadzący pyta ich, czy chcieliby jeszcze coś dodać, skomentować etc. Po zamknięciu dyskusji facylitator prowadzący dziękuje zebrany za udział w spotkaniu i efektywną pracę, a także przypomina o dalszych działaniach zaplanowanych w ramach rewitalizacji śródmieścia. Facylitator przedstawia najważniejsze ustalenia wypracowane przez uczestników. W dalszej kolejności pyta, czy są jeszcze jakieś pytania, uwagi, komentarze. Następnie przypomina o dalszych działaniach realizowanych przez UMŁ w ramach przygotowania do rewitalizacji centrum oraz dziękuje uczestnikom za wspólną pracę i poświęcony czas.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Harmonogram i miejsce spotkań konsultacyjnych

Obszar	Data i czas trwania	Miejsce spotkania konsultacyjnego
Obszar 13, 17	12 maja, g. 17-20	Szkoła Podstawowa nr 175, ul. Pomorska 27, 90-202 Łódź
Obszar 11	14 maja, g. 17-20	Państwowe Gimnazjum nr 5, ul. Sienkiewicza 117, 91-301 Łódź
Obszar 16, 18	19 maja, g. 17-20	Szkoła Podstawowa nr 23, ul. Gdańska 16, 90-707 Łódź
Obszar 10	21 maja, g. 17-20	Państwowe Gimnazjum nr 5, ul. Sienkiewicza 117, 90-301 Łódź
Obszar 9, 12	26 maja, g. 17-20	Szkoła Podstawowa nr 175, ul. Pomorska 27, 90-202 Łódź
Obszar 19	29 maja, g. 17-20	Państwowe Gimnazjum nr 24, ul. Żeromskiego 26, 90-737 Łódź
Obszar 20	02 czerwca, g. 17-20	XXI Liceum Ogólnokształcące im. B. Prusa, ul. Kopernika 2, 90-509 Łódź
Obszar 14, 15	03 czerwca, g. 17-20	XXI Liceum Ogólnokształcące im. B. Prusa, ul. Kopernika 2, 90-509 Łódź

4. Harmonogram otwartych spotkań

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Bardzo istotna dla prawidłowego przebiegu spotkań konsultacyjnych jest rola facylitatorów, których zadanie polega na dbaniu o demokratyczny charakter dyskusji i możliwość zabrania głosu przez każdego z uczestników, na czuwaniu nad merytorycznością rozmowy (m.in. aby dotyczyła ona analizowanego obszaru), pobudzaniu zamierającej dyskusji poprzez umiejętne zadawanie pytań, zapewnianiu, aby pomysły grupy były w miarę możliwości realne i w wystarczającym stopniu doprecyzowane itp. Jednocześnie nie mogą oni zakłócać samobieżności dyskusji poprzez zbyt daleko idące ingerencje. Do realizacji spotkań konsultacyjnych zaproszeni zostali facylitatorzy z dużym doświadczeniem w dziedzinie różnorodnych, jakościowych strategii badawczych (7 osób). Zostaną oni dogłębnie przeszkoleni zarówno w zakresie podnoszonej podczas spotkań tematyki, jak i szczegółowego przebiegu konsultacji.

Dodatkowe udogodnienia

Spotkania konsultacyjne będą odbywać się w szkołach śródmiejskich, które nie są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Dlatego organizatorzy zapewnią pomoc uczestnikom z niepełnosprawnością ruchową w pokonaniu barier architektonicznych. Podczas spotkań również dostępny będzie video tłumacz języka migowego. Organizatorzy proponują bezpłatny dowóz osobom z niepełnosprawnością ruchową (w granicach miasta). W celu ułatwienia pełnego uczestnictwa rodziców z małymi dziećmi w spotkaniu, zaaranżowany zostanie kącik zabaw oraz zapewniona zostanie opieka nad

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

najmłodszy. Informacja ta zostanie zamieszczona w materiałach promocyjnych i będzie rozpowszechniana podczas Fajrantów.

Przebieg i harmonogram spacerów badawczych

4 spacery badawcze zorganizowane zostaną wokół określonego tematu lub motywu przewodniego bezpośrednio związanego z charakterem i historią rewitalizowanych kwartałów. Spacery zostaną zaaranżowane w taki sposób, aby były atrakcyjne dla uczestników, a jednocześnie – poprzez dyskusje inspirowane bieżącymi obserwacjami przestrzeni miasta i jej bezpośrednim doświadczaniem – pozwalały na pozyskanie pogłębionego wglądu w opinie uczestników na tematy związane z rewitalizacją danych obszarów. Szkice tras zostaną ustalone w późniejszym terminie, do scenariuszy bowiem włączona zostanie również wiedza „oddolna”, pozyskiwana podczas „Fajrantów”. Dodatkowo trasy będą mogły być modyfikowane przez uczestników podczas spaceru, powinni mieć oni bowiem wpływ na sytuację badawczą i możliwość wskazywania znaczących, wymagających interwencji miejsc, które znają z własnego doświadczenia.

Przewodnicy spaceru będą pełnić rolę facylitatorów dyskusji. Po zakończeniu każdego z wydarzeń sporządzą również protokół zawierający informacje o jego przebiegu oraz listę opinii, uwag i komentarzy uczestników. Poniżej przedstawiamy harmonogram spacerów badawczych:

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Harmonogram spacerów badawczych i miejsca zbiórek

Obszary	Data i czas trwania spaceru	Miejsce zbiórki
Obszar 12, 17, 13	13 maja, 17-19	ul. Pomorska 27
Obszar 9, 15	20 maja, g. 17-19	ul. Jaracza 12
Obszar 10, 14, 20	25 maja, g. 17-19	ul. 6-go Sierpnia 1/3
Obszar 16, 18	27 maja, g. 17-19	ul. Gdańska 16

5. Harmonogram spacerów badawczych

Przebieg i harmonogram badań w punktach konsultacyjnych

24 uliczne punkty konsultacyjne, zorganizowane zostaną w celu dotarcia do szerszego grona mieszkańców. Po wstępnych uzgodnieniach z Zamawiającym, zamiast rowerowych punktów zostaną zorganizowane punkty zlokalizowane w wyznaczonych, wskazanych w Zarządzeniu Prezydenta Miasta Łodzi miejscach. Każdy z nich zostanie oznakowany tabliczką „Łódź rewitalizuje. Punkt konsultacyjny” i obsługiwany będzie przez dwóch badaczy, którzy udzielać będą podstawowych informacji dotyczących przebiegu rewitalizacji i planów związanych z konkretnym obszarem, jak również zachęcać osoby odwiedzające do wyrażania swoich opinii za pośrednictwem formularza. Dopuszczamy również możliwość

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

przeprowadzania rodzaju wywiadu kwestionariuszowego przez badaczy (kwestionariuszem jest formularz) w przypadku osób, które z różnych względów nie będą mogły same wypełniać dokumentu (np. osoby niedowidzące, starsze itp.). Każdy z punktów wyposażony będzie w namiot rozkładany o rozmiarach 3x3, stół, krzesła oraz tablicę informacyjną.

Harmonogram i miejsca realizacji punktów konsultacyjnych:

Konsultowany obszar	Data i czas pracy konsultacyjnych	Lokalizacja punktów konsultacyjnych
Obszar nr 17	8 maja, g. 13-19	1. ul. Sterlinga 17a 2. ul. Rewolucji 1905 r. 31
Obszar nr 13	8 maja, g. 13-19	1. ul. Jaracza 45 2. Plac Dąbrowskiego
Obszar 11	11 maja, g. 13-19	1. ul. Tuwima 25 2. ul. Sienkiewicza 75/77
Obszar 16	15 maja, g. 13-19	1. ul. Gdańska 16 2. ul. Legionów 34
Obszar 18	15 maja, g. 13-19	1. ul. Żeromskiego 19 2. ul. 6 Sierpnia 19
Obszar 10	18 maja Poniedziałek	1. Piotrkowska 138/140 2. 6 Sierpnia 1/3
Obszar 9	22 maja, g. 13-19	1. ul. Jaracza 12 2. ul. Kilińskiego 49
Obszar 12	22 maja, g. 13-19	1. ul. Pomorska 29 2. ul. Północna 15a
Obszar 19	25 maja, g. 13-19	1. Wólczańska 73 2. Gdańska 87

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Obszar 20	29 maja, g. 13-19	1. ul. Kopernika 5 2. ul. Struga 44
Obszar 14	1 czerwca, g. 13-19	1. ul. Wólczańska 118 2. ul. Gdańska 120
Obszar 15	1 czerwca, g. 13-19	1. Zachodnia 109 2. Kościuszki 62

6. Harmonogram punktów konsultacyjnych

LOKALIZACJA
PUNKTÓW
KONSULTACYJNYCH

7. Lokalizacja punktów konsultacyjnych

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Sposób opracowania wyników

Jak zostało wyżej opisane, w trakcie konsultacji zostaną wykorzystane następujące formy ich realizacji: formularze do zbierania opinii, otwarte spotkania prowadzone w formie warsztatowej oraz spotkania badawcze, a zgromadzone w ten sposób dane będą miały charakter zarówno ilościowy, jak i jakościowy.

Pierwszym z dokumentów, które zostaną sporządzone w oparciu o wyżej wymienione formy konsultacyjne, będzie opracowanie z konsultacji społecznych przygotowane w oparciu o wzór takiego raportu, który zostanie dołączony do Zarządzenia Prezydenta Miasta Łodzi w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych Priorytetowych Projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi na lata 2014-2020+. Zgodnie z tym dokumentem w raporcie z konsultacji znajdzie się:

- zestawienie opinii zgłoszonych przez mieszkańców Miasta Łodzi dotyczących planowanych Priorytetowych Projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi na lata 2014-2020+.
- zestawienie propozycji zgłoszonych przez mieszkańców Miasta Łodzi w zakresie Priorytetowych Projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi na lata 2014-2020+ wraz ze stanowiskiem Prezydenta Miasta Łodzi do wszystkich kategorii propozycji.
- protokoły ze spotkań z mieszkańcami Miasta Łodzi, spacerów badawczych i ustaleń z warsztatów.
- podsumowanie wyników konsultacji.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- stanowisko Prezydenta Miasta Łodzi w sprawie wyników konsultacji.

Oprócz raportu z konsultacji społecznych dotyczących Priorytetowych Projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi na lata 2014-2020+, dokumentu, którego sporządzenie jest wymagane w przypadku prowadzenia każdego rodzaju konsultacji społecznych w Łodzi, zostanie sporządzone rozbudowane sprawozdanie. W opracowaniu tym zostaną wykorzystane zarówno dane zebrane w trakcie opisywanych w tym Raporcie metodologicznym konsultacji społecznych dla obszarów 9-12, jak i raport z wcześniej prowadzonych konsultacji społecznych dla obszarów 1-8, którego treść znajduje się na stronie:

http://uml.lodz.pl/rewitalizacja/raport_z_konsultacji_spoecznych/

Mając na uwadze różny typ zgromadzonych materiałów należy zaproponować kilka sposobów opracowywania tych danych, po to, aby mogły być wykorzystane w końcowym podsumowaniu wyników konsultacji społecznych dotyczących Priorytetowych Projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi na lata 2014-2020+.

Dane ilościowe zostaną zebrane za pomocą pytań od 1 do 7 zawartych w formularzu. Dla tego typu danych zostaną założone odpowiednie bazy, które następnie zostaną opracowane pod kątem statystycznym. Dzięki temu będzie można powiedzieć, jaki procent mieszkańców i mieszanek Łodzi uczestniczących w konsultacjach ma określoną opinię na dany temat. Te procentowe rozkłady opinii będą sporządzone dla wszystkich uczestników i uczestniczek konsultacji, ale także pozwolą

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

sprawdzić, czy istnieje zróżnicowanie opinii zależne od obszaru, na temat którego wypełniający formularze się wypowiadają. Z uwagi na to, że formularze konsultacji muszą być podpisane, do analizy zostanie włączona również zmienna płci, która być może różnicuje poglądy na temat rewitalizacji poszczególnych obszarów.

Dane jakościowe będą pochodzić zarówno z formularza wypełnianego przez uczestników i uczestniczki konsultacji (pytania od 8 do 16), jak i ze spacerów badawczych oraz ze spotkań otwartych. W trakcie spacerów badawczych grupie uczestników i uczestniczek będą towarzyszyć współpracownicy przewodników, którzy w trakcie spaceru będą robić notatki utrwalające opinie wyrażane w trakcie spaceru. Notatki te będą stanowiły podstawę do sporządzenia sprawozdania z takiego spaceru. Natomiast otwarte spotkania zostaną nagrane, co pozwoli na sporządzenia merytorycznych transkrypcji z pracy warsztatowej w grupach. Na podstawie tych transkrypcji każdy z facylitatorów prowadzących grupę warsztatową w ramach spotkania otwartego zostanie poproszony o napisanie sprawozdania. Dodatkowym materiałem będą wszystkie notatki sporządzane w trakcie spotkania, czy to przez facylitatora, czy to przez uczestników grupy warsztatowej. Wszystkie te zgromadzone sprawozdania oraz wypisy z ankiet pozwolą na jakościowe opracowanie materiału, któremu zostanie nadana struktura problemowa. Wstępna propozycja opracowania (może ona ulec zmianie pod wpływem tego, co rzeczywiście zostanie zapisane w formularzach i wypowiedziane podczas spacerów i spotkań) będzie obejmowała uporządkowanie i połączenie wyrażonych opinii i poglądów w grupy odnoszące się m.in.:

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- do obszaru, którego dotyczy dana opinia (np. osobne opracowania zostaną sporządzone dla każdego z obszarów od 9 do 20);
- interesariuszy, których potrzeby będzie wyrażała (np. dzieci, osoby starsze, młodzi rodzice, przedsiębiorcy itp.);
- obiektów, elementów przestrzeni, których będzie dotyczyła (np. zmiany dla budynków na terenie objętym rewitalizacją, dla organizacji transportu publicznego itp.);
- problemów zgłaszanych przez uczestników i uczestniczki konsultacji (np. bezpieczeństwo, hałas itp.)

Cały materiał zgromadzony w trakcie konsultacji zostanie podsumowany za pomocą ogólnych dyrektyw, które zostaną stworzone w oparciu o to, co zostało powiedziane i napisane w trakcie konsultacji społecznych dotyczących projektu rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi. Raport będzie dostępny na stronie internetowej rewitalizacja.uml.lodz.pl oraz w Centrum Informacyjno-Konsultacyjnym, w formie wydruku.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

5. Działania dodatkowe – warsztaty, gra miejska, trambus śródmiejski

Warsztaty „Miasto w formie”

CZAS: 4 maja-31 lipca 2015

Warsztaty estetyki miejskiej „Miasto w formie” adresowane są przede wszystkim do ludzi młodych, ale również do osób w wieku średnim i seniorów zainteresowanych tą tematyką. Rekrutacja odbywać się będzie poprzez placówki edukacyjne, świetlice środowiskowe, instytucje pomocy społecznej, Uniwersytet Trzeciego Wieku, w ramach działalności Centrum Informacyjno-Konsultacyjnego oraz dzięki wsparciu kampanii medialnej. Część z warsztatów zrealizowanych zostanie podczas realizacji „Fajrantów”, jako aktywność dodatkowa, łącząca ludzi mieszkających w różnych podwórkach.

Aktywności uczestników polegać będą na atrakcyjnych i angażujących zadaniach z zakresu obserwowania i współprojektowania przestrzeni miasta oraz negocjowania jej formy i funkcji itp. Będą one miały na celu nie tylko zwiększenie kompetencji estetycznych, świadomości architektury miejskiej oraz jej wielowymiarowych związków z tkanką społeczną, ale również uwrażliwienie na kwestię współodpowiedzialności za jakość przestrzeni publicznej, w której funkcjonuje się na co dzień, umiejętnego jej współdzielenia oraz negocjowania związanych z nią kwestii z innymi współużytkownikami. Tym samym warsztaty będą sposobem na

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

promowanie procesu rewitalizacji oraz aktywnego uczestniczenia w konsultacjach społecznych. Planuje się organizację:

- czterech 2-godzinnych spotkań warsztatowych dla dzieci w wieku 8-12 lat,
- sześciu 4-godzinnych spotkań warsztatowych dla młodzieży w wieku 13-25 lat i/lub warsztatów międzypokoleniowych powiązanych tematycznie z architekturą wybranych obszarów Rdzenia Strefy Wielkomiejskiej

Część warsztatów, które rozgrywać się będą w miejskim plenerze, będzie mogła zostać zorganizowana w lokalizacjach takich samych jak „Fajranty”, by wzajemnie powiązać ze sobą oba działania. Scenariusz każdego z warsztatów będzie dostosowany do potrzeb i możliwości beneficjentów. Zakłada się, że w warsztatach weźmie udział łącznie nie mniej niż 120 uczestników. Podczas warsztatów, w trakcie pracy w grupach, zostaną wytworzone projekty, które będą wystawione w Centrum Informacyjno-Konsultacyjnym. Szczegółowy scenariusz warsztatów został dołączony do raportu (załącznik nr 5)

Charakterystyka gry miejskiej „Podaj cegłę!”

CZAS: 01 maja 2015

Gra miejska rozgrywać się będzie w kwartale „Kamienna”. Zostaną do niej zaproszeni łodzianie w różnym wieku. Dzięki zróżnicowaniu konkurencji

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

każdy będzie mógł uczestniczyć we wszystkich zadaniach i osiągnąć pułap punktów pozwalający na zwycięstwo.

Klimat gry

Historyzm w architekturze powrócił do łask mieszkańców, a Wielka Rewitalizacja ożywiła Śródmieście... Sypiący się tynk na Kamiennej 11 rozbudził na dobre Hilarego Majewskiego, który wyczuł możliwość podpisania 547. historycznego projektu jako architekt miasta. Ale nie tylko on pojawił się wraz z sypiącym się tynkiem. Duchy sklepikarzy z Południowej - Mietka, Leszka i Zdziśka pragną przywrócić świetność rodzinnym interesikom. Opustoszałe dotychczas zakłady świadczące usługi dla ludności przypominają, jakie korzenie mają ludzie mieszkający w tych okolicach. Liczy się spryt, znajomości i przedsiębiorczość lokalna. Każdy chce mieć swój udział w przywróceniu dawnego blasku kwartału. Będąc tylko zjawami, potrzebują do tego nas, żyjących. Wymówki, że czegoś nie da się zrobić, są zbędne. Teraz wszystko zależy od nas. Czy podejmiesz wyzwanie i pozwolisz duchom rozbudzić swoją pomysłowość? Rozkręcisz na nowo małe lokalne interesy, odważysz się podjąć inicjatywę, podasz cegłę? Do zobaczenia na Cegielnianej, 1 maja, w samo południe.

Mechanika gry

W grze biorą udział drużyny 2 lub 3 osobowe. W miejscu startowym (rynecek przy Kilińskiego/Jaracza) wszyscy biorący udział otrzymują karty uczestnika gry z wyznaczonymi lokalizacjami poszczególnych punktów. Na każdym stanowisku mają do wykonania zadanie, za które animator

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

przyznaje odpowiednią liczbę punktów. Gracz może otrzymać punkty bazowe za każdy etap zadania oraz dodatkowe za inicjatywę, kreatywność, zaangażowanie, szybkość, współpracę z społecznością lokalną itd.

Kolejność przejścia poszczególnych punktów jest dowolna. Gracze mają wyznaczone jedynie miejsce pierwszego zadania, co zapobiegnie powstawaniu tłoku w jednym z punktów na początku gry.

Na start należy przynieść cegłę lub kamień, by – w myśl średniowiecznych przepisów – razem zbudować miasto. Za cegłę lub kamień uczestnik dostanie kartę gry.

Finał: wielki architekt miasta Hilary wręcza nagrody przyszłym wielkim rewitalizatorom

czas trwania: 2h

Charakterystyka akcji „TramBUS śródmiejski”

CZAS: 02-08 maja 2015

Działaniem szczególnie zachęcającym mieszkańców terenów objętych projektem do czynnego uczestnictwa w konsultacjach będzie „TramBUS Śródmiejski”. Pomysł ten nawiązuje zarówno do trambusa poruszającego się po ul. Piotrkowskiej i Manufakturze, jak i do autobusów typu *hop on/hop off* umożliwiających zwiedzanie różnych miast europejskich. Trasa tego pojazdu wynajętego od MPK Łódź przebiegać będzie ulicami Centrum Łodzi należącymi do rewitalizowanych obszarów. TramBUS będzie się

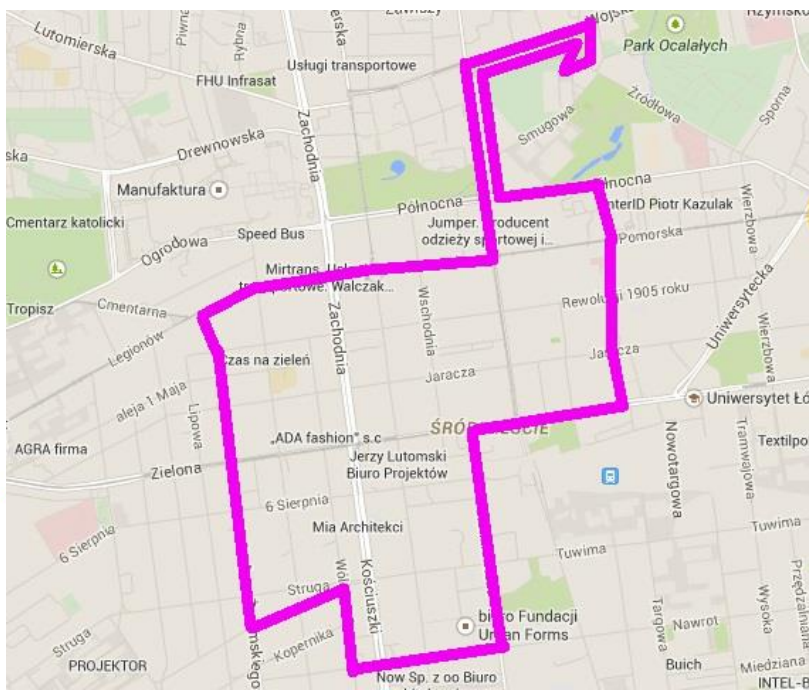

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

zatrzymywać na istniejących przystankach, oferując oczekującym bezpłatny przejazd. W pojeździe oprócz kierowcy znajdować się będzie przeszkolony przewodnik, zaopatrzony w materiały informacyjne, w tym zaproszenia do udziału w konsultacjach. Pracownik będzie przekazywał informacje i rozmaite ciekawostki dotyczące rewitalizowanych obszarów, opowiadał o samym projekcie rewitalizacyjnym oraz przedstawiał różne formy uczestnictwa w konsultacjach, a w szczególności zachęcał do udziału w spotkaniach konsultacyjnych. Trambus będzie jeździł po Śródmieściu przez dziewięć godzin dziennie, w ciągu siedmiu dni, poprzedzających rozpoczęcie konsultacji. Największą zaletą tej akcji promocyjnej jest to, iż pozwoli ona na dotarcie z informacją do wielu mieszkańców strefy wielkomiejskiej w ich „naturalnym środowisku”.

Sposób organizacji akcji „Trambus śródmiejski”

W celu organizacji akcji „Trambus Śródmiejski” zwróciliśmy się do MPK-Łódź Sp. Z o.o z prośbą o wynajem pojazdu, wytyczenie trasy w ramach strefy śródmiejskiej podlegającej rewitalizacji oraz wyznaczenie

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

przystanków, na których będzie się zatrzymywał. Trasę ilustruje poniższa mapa. Przystanki trambusa mieścić się będą przy pl. Wolności, pl. Barlickiego, ul. Zamenhova oraz pl. Dąbrowskiego.

Wyjście poza Rdzeń Strefy Wielkomiejskiej jest niezbędne, w związku z koniecznością zapewnienia kierowcy możliwości postoju i odpoczynku. Przejazd pojazdu wzdłuż zaznaczonej pętli trwać będzie ok. 30 minut:

- Dworzec Północny
- Ul. Źródłowa
- Ul. Wojska Polskiego
- Ul. Franciszkańska
- Ul. Kilińskiego
- Ul. Pomorska
- Ul. Legionów
- Ul. Żeromskiego
- Ul. Wólczańska
- Ul. Zamenhova
- Ul. Nawrot
- Ul. Sienkiewicza
- Ul. Narutowicza
- Plac Dąbrowskiego
- Ul. Sterlinga
- Ul. Północna

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

- Ul. Franciszkańska
- Ul. Wojska Polskiego
- Dworzec Północny

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

4. Zespół

W realizacji PPS weźmie udział ponad 40 osób. Większość z nich zostanie zatrudniona w oparciu o umowę-zlecenie lub umowę o dzieło w zależności od charakteru pracy. 3 osoby zatrudnione zostaną na umowę o pracę na czas określony. Realizatorów programu charakteryzuje wysoka motywacja i duże doświadczenie w dziedzinach takich badania społeczne, działania dydaktyczne oraz terenowe. Poniżej zamieszczamy informację o osobach stanowiących trzon zespołu realizującego projekt.

	Teresa Łatuszewska-Syrda Koordynuje projekt		Kamil Brzeziński Opracowuje scenariusze i facylituje, pisze raport		Jadwiga Krakowiecka zarządza CIK		Aneta Włodarczyk zbiera i opracowuje opinie
	Joanna Gubata koordynuje projekt		Marzena Wiśniak Opracowuje scenariusze i facylituje		Magdalena Kowalczyk zbiera i opracowuje opinie		Mateusz Zatylny zbiera i opracowuje opinie
	Ewa Jagiełło kieruje zespołem ds. konsultacji, facylituje, pisze raport		Małgorzata Majewska facylituje		Magdalena Makuch zbiera i opracowuje opinie		Małgorzata Rzeźnicka zbiera i opracowuje opinie
	Aneta Krzewińska czuwa nad metodologią, facylituje, pisze raport		Agnieszka Kretek-Kamińska facylituje		Milena Mrozowska zbiera i opracowuje opinie		Justyna Badji zbiera i opracowuje opinie
	Noemi Modnicka kieruje zespołem ds. promocji, facylituje, pisze raport		Katarzyna Bukowiecka Opracowuje scenariusze, animuje i facylituje		Andrzej Olejniczak zbiera opinie, animuje i opracowuje wyniki		Wakat zbiera i opracowuje opinie
	Grzegorz Wierchowicz kieruje kampanią medialną		Justyna Bienias zbiera opinie, animuje i opracowuje wyniki		Aleksandra Pierścińska zbiera opinie, animuje i opracowuje wyniki		Paulina Nawrot opracowuje grę miejską
	Agnieszka Sujka opracowuje grafikę		Magdalena Herbst animuje i opracowuje wyniki		Katarzyna Renik zbiera opinie, animuje i opracowuje wyniki		Agnieszka Gralińska-Toborek prowadzi warsztaty
	Dagmara Staniszevska koordynuje prace terenowe		Piotr Kowalczyk pisze teksty, animuje i opracowuje wyniki		Marcin Szymański opracowuje wystawę		Dariusz Łapiński opowiada o Łodzi
	Monika Kowner-Grzegorek rozlicza projekt		Kamila Kula pisze teksty, animuje i opracowuje wyniki		Aleksandra Adamczuk opracowuje grę miejską		Sławomir Iwanowicz zapewnia transport i wsparcie techniczne

8. Realizatorzy projektu

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Aneks

Załącznik 1. Wzór formularza notatki z rozmowy telefonicznej

Nr notatki

Data i godzina, dane rozmówcy:

(d-m-r-g) Imię i nazwisko, ew. nr kontaktowy

Pytania Rozmówcy:

Opinie Rozmówcy:

Obszar	Kod kategorii	Treść komentarza

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

--	--	--

Załącznik 2. Scenariusz wystawy „Łódź rewitalizuje. Dawny negatyw – nowy pozytyw”

1. Informacje na temat charakteru wystawy

Wystawa ma charakter czasowy. Prezentowana będzie w okresie 15 kwietnia – 15 sierpnia 2015 roku w Centrum Informacyjno-Konsultacyjnym, w Łodzi, przy ul. Sienkiewicza 61a. Wystawa organizowana jest w ramach Programu Partycypacji Społecznej, współfinansowanego przez Unię Europejską z programu operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013. Partnerami wystawy są Muzeum Miasta Łodzi oraz Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UŁ.

2. Cel wystawy

Celem wystawy jest upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji obszarowej Centrum Łodzi ze szczególnym uwzględnieniem konceptu włączania społeczności lokalnych w proces projektowania zmian, zgodnie z potrzebami mieszkańców-użytkowników przestrzeni publicznej.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

3. Odbiorcy

Docelową grupę stanowią mieszkańcy Łodzi, w szerokim przekroju wiekowym od 15 lat wzwyż. Istotną rolę w grupie adresatów wystawy odgrywają mieszkańcy śródmieścia, w sposób szczególnie zainteresowani zmianami w ich miejscu zamieszkania i okolicach. Planowane jest dotarcie również do środowisk, które nie partycypują na co dzień w kulturze i są niezbyt zainteresowane historią i przyszłością swojej okolicy, ale dzięki działaniom partycypacyjnym staną się odbiorcami wystawy.

4. Materiał wystawienniczy

W założeniu wystawa oprze się na fotografiach, mapach, wytworzonych infografikach oraz komentarzu do nich. Ponieważ jednak wystawa będzie miała charakter dynamiczny, możliwe jest uzupełnianie jej o różnego rodzaju obiekty wytworzone m.in. podczas warsztatów „Miasto w formie” czy „Fajrantów po łódzku”.

5. Środki techniczne

Do montażu wystawy potrzebne będą stalowe szyny na ścianach przy suficie wraz z haczykami oraz drutem 1mm, na którym zawieszone będą plansze z PCV. Dodatkowo w szynie poprowadzony będzie kabel elektryczny, do którego podłączone zostaną reflektorki led na klamrach, przypięte do plansz.

6. Koncepcja szczegółowa

Goście wprowadzani będą w tematykę wystawy jeszcze przed wejściem do Centrum. W części wspólnej budynku, na wprost drzwi wejściowych

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

wyeksponowane będą zdjęcia zgromadzone w ramach akcji społecznej „Hotel Centrum Padł”, zorganizowanej przez sąsiadującą z CLK restaurację „Lokal”. Fotografie przedstawiające ważny dla łodzian proces wyburzania tego budynku, uzupełnione zostaną o archiwalne jego zdjęcia. To wprowadzenie w klimat wystawy jednocześnie będzie nawiązaniem do najbardziej popularnego rozumienia rewitalizacji, jako procesu odnowy tkanki architektonicznej miasta.

Pierwszym pomieszczeniem, w którym zostaną wyeksponowane tablice wystawowe, jest długi, stosunkowo wąski korytarz. Goście przechodząc będą wzdłuż zawieszonych na ścianach tablic odzwierciedlających „kamienie milowe” nie tylko w historii miasta, ale i w sposobie myślenia o jego projektowaniu, funkcjach i mieszkańcach. Podkreślić należy, że wystawa nie będzie prezentować uporządkowanego chronologicznie wykładu na temat historii Łodzi. Będzie raczej rzucać punktowe światło na wybrane okresy, wydarzenia i związki przyczynowo-skutkowe, które – zdaniem twórców wystawy – miały szczególny wpływ na losy i kształt Centrum. Poniżej zamieszczono wykaz tablic, o których mowa:

ŁÓDŹ FABRYKANTÓW – uwzględniać będzie wkład fabrykantów w rozwój miasta, oddolny, nieuporządkowany, dynamiczny proces budowania Centrum Łodzi i przylegających do niego kwartałów, uwarunkowania rzutujące do dziś na sposób zabudowy śródmieścia, związek architektury z życiem społecznym w aspekcie rozwarstwienia socjo-ekonomicznego i wielokulturowości.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPOŁECZNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

ŁÓDŹ ZNACJONALIZOWANA – prezentować będzie najważniejsze zjawiska, które pojawiły się w okresie PRL, czyli nurty ideologiczne i praktyczne działania przyczyniające się do przemian społecznych wśród mieszkańców Centrum, przemian w architekturze oraz sposobie myślenia o projektowaniu urbanistycznym, nowe odsłony relacji pomiędzy architekturą i życiem społecznym.

ŁÓDŹ UPADŁA – poświęcona będzie przełomowi 89. roku i latom budowania nowego porządku, które dla Łodzi oznaczały poważne problemy społeczne i ekonomiczne, degradujące jeden z najsilniejszych ośrodków przemysłowych w Polsce do roli miasta zmarginalizowanego, „upadłego” i mające znaczące konsekwencje dla struktury centrum.

ŁÓDŹ OD NOWA – ukazywać będzie proces tworzenia się nowej tożsamości miasta, przebiegający zarówno oddolnie, m.in. dzięki działalności organizacji III sektora, jak i odgórnie, poprzez przyjmowanie i doinwestowanie określonych polityk kulturalnych i próby kształtowania nowej marki miasta. W ten nurt wpisuje się również proces rewitalizacji, rozumiany jako dążenie do ożywienia i (re)aktywowania społeczności lokalnych oraz legitymizację oddolnych dyskursów poświęconych miastu. Równocześnie dominować zaczyna idea „dośrodkowego” projektowania miasta, a wszystkie te zjawiska w rozgrywające się „tu i teraz” w sposób widoczny wpływają na kształt architektury i struktury społecznej centrum).

Ciąg stworzony przez omówione 4 tablice zostanie zamknięty przez poprzeczny panel, na którym wyświetlane będą stare i współczesne zdjęcia

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

tych samych miejsc należących do Śródmieścia. Taka zapętlona prezentacja nawiązywać będzie do ciągłego, historycznie uwarunkowanego procesu zmiany.

Na przeciwległej ścianie korytarza zamieszczona zostanie tablica przedstawiająca niepublikowane dotychczas materiały pozyskane w ramach konkursu na zabudowę centrum, ogłoszonego w latach 60. XX wieku. Pomimo że materiały te nigdy nie podlegały analizie historycznej, warto je zaprezentować jako przykład określonego kierunku myślenia o architekturze miejskiej i jej związkach z życiem społecznym.

Po wejściu do kolejnego pomieszczenia, odwiedzający wystawę zobaczą dwie tablice przedstawiające tzw. Schwartzplan, czyli rysunek architektoniczny, na którym zamieszcza się wyłącznie zarysy budynków skonstrastowany z kolorowym rysunkiem architektonicznym prezentującym również to, co dzieje się pomiędzy zabudowaniami. Te dwa rodzaje obrazowania stanowią równocześnie metaforę zmiany w myśleniu o przestrzeni publicznej, które w coraz większym zakresie uwzględnia idee partycypacji i dopuszcza do głosu również użytkowników projektowanych przestrzeni.

W ostatnim z pomieszczeń zaprezentowane zostaną tablice współtworzone przez mieszkańców miasta nadsyłających fotografie „pozytywnej Łodzi”, biorących udział w warsztatach oraz animacjach. Tę część ekspozycji rozpocznie tablica poświęcona sesjom planowania partycypacyjnego, które przeprowadzone zostały na Starym Rynku latem 2014 roku oraz - w miarę dostępności – tablica związana z konsultacjami dotyczącymi rewitalizacji,

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

przeprowadzonymi przez UMŁ w 2014 roku. Zawartość wystawy będzie sukcesywnie się powiększać wraz z przybywaniem nowych materiałów. Ekspozycja w tym pomieszczeniu powinna jak najlepiej uświadamiać społeczny aspekt działań rewitalizacyjnych, polegający na dążeniu do poprawy jakości życia w mieście. W ostatnim pomieszczeniu jedna ściana pomalowana farbą tablicową zachęcać będzie gości do pozostawiania własnych komentarzy, uwag i opinii. Po zakończonym dniu wykonywana będzie fotografia takiej ściany, a zebrane komentarze włączone zostaną do prezentacji wyświetlanej w pierwszym pomieszczeniu.

7. Założenia promocyjne

W kwietniu wystawa będzie promowana za pośrednictwem mediów społecznościowych i portali poświęconych wydarzeniom miejskim oraz w ramach darmowej Gazety Rewitalizacyjnej dystrybuowanej wśród mieszkańców Łodzi. We wrześniu (termin w trakcie ustalania) jej finalna wersja zostanie zaprezentowana w Muzeum Miasta Łodzi, czemu towarzyszyć będzie osobne wydarzenie.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik 3. Treść zarządzenia dotyczącego konsultacji społecznych

ZARZĄDZENIE Nr 770 /VII/15 PREZYDENTA MIASTA ŁODZI z dnia 8 kwietnia 2015 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych priorytetowych projektów rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+

Na podstawie art. 5a ust. 1, art. 30 ust. 1, ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, 645 i 1318 oraz z 2014 r. poz. 379 i 1072), § 7 ust. 2 oraz § 9 Regulaminu Konsultacji Społecznych, stanowiącego załącznik

do obwieszczenia Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu Konsultacji Społecznych, stanowiącego załącznik do uchwały Nr LXIV/1357/13 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu Konsultacji Społecznych (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 3478)

zarządzam, co następuje:

§ 1.1. Zarządzam przeprowadzenie z mieszkańcami Miasta Łodzi konsultacji społecznych, zwanych dalej konsultacjami, w okresie od 8 maja 2015 r. do 5 czerwca 2015 r. do godziny 16:00.

2. Przedmiotem konsultacji są priorytetowe projekty rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi w latach 2014-2020+.

3. Celem konsultacji jest zebranie opinii i propozycji do priorytetowych projektów rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

§ 2. Ogłoszenie w sprawie przeprowadzenia konsultacji, którego treść stanowi załącznik Nr 1 do zarządzenia, będzie zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem internetowym <http://bip.uml.lodz.pl/>, na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi pod adresem <http://www.uml.lodz.pl> (wejście przez zakładki: „Samorząd”, „Konsultacje społeczne”) oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Łodzi najpóźniej od dnia 24 kwietnia 2015 r.

§ 3. Konsultacje będą prowadzone w formie:

- 1) ośmiu spotkań z mieszkańcami miasta Łodzi z wykorzystaniem metody pracy warsztatowej, umożliwiających wyrażanie opinii i składanie propozycji i opinii do protokołu;
- 2) zebrania propozycji i opinii na piśmie, w tym drogą elektroniczną, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, stanowiącego załącznik Nr 2 do zarządzenia;
- 3) czterech spacerów badawczych;
- 4) mobilnych punktów konsultacyjnych umożliwiających zbieranie opinii na formularzu konsultacyjnym, o którym mowa w pkt. 2.

§ 4. Materiał informacyjny dotyczący przedmiotu konsultacji będzie dostępny w sekretariacie Biura ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta w Departamencie Prezydenta Urzędu Miasta Łodzi, ul. Piotrkowska 171, w godzinach pracy Urzędu Miasta Łodzi, w Centrum Informacyjno-Konsultacyjnym ul. Sienkiewicza 61a (wejście od Pasażu Schillera) w godz. 11:00-19:00, w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem internetowym <http://bip.uml.lodz.pl/>, na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi pod adresem <http://www.uml.lodz.pl> (wejście przez zakładki: „Samorząd”, „Konsultacje społeczne”) oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Łodzi.

§ 5. W okresie od rozpoczęcia do zakończenia konsultacji czynne jest forum dyskusyjne pod adresem internetowym <http://www.forum.samorząd.lodz.pl>.

§ 6. Przeprowadzenie konsultacji, o których mowa w § 1, zostało powierzone Fundacji Urban Forms z siedzibą w Celestynowie nr 8a, 95-035 Ozorków.

§ 7. Zakres negocjowalny konsultacji ogranicza się do priorytetowych projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi na lata 2014-2020+.

§ 8. Ustalam wzór raportu z konsultacji przeprowadzonych z mieszkańcami miasta Łodzi, stanowiący załącznik Nr 3 do zarządzenia.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

§ 9. Wykonanie zarządzenia powierzam Dyrektorowi Biura ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta w Departamencie Prezydenta Urzędu Miasta Łodzi.

§ 10. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia powierzam Dyrektorowi Departamentu Prezydenta Urzędu Miasta Łodzi.

§ 11. Zarządzenie podaje się do publicznej wiadomości przez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem internetowym <http://bip.uml.lodz.pl/>, na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi pod adresem <http://www.uml.lodz.pl> (wejście przez zakładki: „Samorząd”, „Konsultacje społeczne”) oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Łodzi.

§ 13. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem wydania.

**Prezydent
Miasta Łodzi**

**Hanna
ZDANOWSKA**

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik Nr 1
 do zarządzenia Nr
 770/VII/15
 Prezydenta Miasta
 Łodzi
 z dnia 8 kwietnia
 2015 r.

OGŁOSZENIE

Prezydent Miasta Łodzi ogłasza przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących priorytetowych projektów rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+

Przedmiotem konsultacji są priorytetowe projekty rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+. Konsultacje mają na celu zebranie od mieszkańców Miasta Łodzi opinii i propozycji odnośnie przedmiotu konsultacji.

Konsultacje przeprowadzone będą w okresie od 8 maja do 4 czerwca 2015 r. do godziny 16:00 w formie:

- 1) mobilnych punktów konsultacyjnych, czynnych od 8 maja do 1 czerwca 2015 r., w których będą zbierane, na formularzu konsultacyjnym, według poniższego harmonogramu, opinie i propozycje mieszkańców Łodzi:
 - a. w dniu 8 maja 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – cztery punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Sterlinga 17a, ul. Rewolucji 1905 r. 31, ul. Jaracza 45, Placu Dąbrowskiego, zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 13 i 17;
 - b. w dniu 11 maja 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – dwa punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Tuwima 25, ul. Sienkiewicza 75/77, zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 11;
 - c. w dniu 15 maja 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – cztery punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Gdańska 16, ul. Legionów 34, ul. Żeromskiego 19, ul. 6-go sierpnia 19, zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 16 i 18;
 - d. w dniu 18 maja 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – dwa punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Piotrkowska 138/140, ul. 6-go Sierpnia 1/3,

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 10;
- e. w dniu 22 maja 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – cztery punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Jaracza 12, ul. Kilińskiego 49, ul. Pomorska 29, ul. Północna 15a, zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 9 i 12;
 - f. w dniu 25 maja 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – dwa punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Wólczańska 73, Gdańska 87, zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 19;
 - g. w dniu 29 maja 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – dwa punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Kopernika 5, ul. Struga 44, zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 20;
 - h. w dniu 1 czerwca 2015 r. w godz. 13:00-19:00 – cztery punkty konsultacyjne znajdujące się przy: ul. Wólczańska 118, ul. Gdańska 20, ul. Zachodnia 109, ul. Kościuszki 62, zbierające opinie dotyczące przedsięwzięć przewidzianych przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 14 i 15.
- 2) 8 otwartych spotkań z mieszkańcami Miasta Łodzi z wykorzystaniem metody pracy warsztatowej umożliwiających wyrażenie opinii i składanie propozycji i opinii do protokołu; spotkania odbędą się:
- a. w dniu 12 maja 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w Szkole Podstawowej nr 175, ul. Pomorska 27 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 13 i 17,
 - b. w dniu 14 maja 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w Państwowym Gimnazjum nr 5, ul. Sienkiewicza 117 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 11,
 - c. w dniu 19 maja 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w Szkole Podstawowej nr 23, ul. Gdańska 16 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 16 i 18,
 - d. w dniu 21 maja 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w Państwowym Gimnazjum nr 5, ul. Sienkiewicza 117 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 10,
 - e. w dniu 26 maja 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w Szkole Podstawowej nr 175, ul. Pomorska 27 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 9 i 12,

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- f. w dniu 29 maja 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w Państwowym Gimnazjum nr 24 im. Gen. I. Wybickiego, ul. Żeromskiego 26 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 19,
 - g. w dniu 02 czerwca 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w XXI Liceum Ogólnokształcącym i. B. Prusa, ul. Kopernika 2 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu nr 20,
 - h. w dniu 03 czerwca 2015 r. w godz. 17:00-20:00 w XXI Liceum Ogólnokształcącym im. B. Prusa, ul. Kopernika 2 – tematem spotkania będą przedsięwzięcia przewidziane przy realizacji w ramach projektu dla obszaru nr 14, 15.
- 3) 4 spacerów badawczych zorganizowanych w dniach:
- a. 13 maja 2015 r. dla obszarów projektowych nr 12, 13 i 17; spotkanie zainteresowanych o godz. 17:00, przy Szkole Podstawowej nr 175 znajdującej się na ul. Pomorskiej 27
 - b. 20 maja 2015 dla obszarów projektowych nr 9, 15; spotkanie zainteresowanych o godz. 17:00, przy budynku znajdującym się na ul. Jaracza 12
 - c. 25 maja 2015 dla obszarów projektowych nr 10, 11, 19; spotkanie zainteresowanych o godz. 17:00, przy bramie budynku znajdującego się na ul. 6-go sierpnia 1/3
 - d. 27 maja 2015 dla obszarów projektowych nr 16, 18; spotkanie zainteresowanych o godz. 17:00, przy Szkole Podstawowej nr 23 znajdującej się na ul. Gdańskiej 16.
- 4) zbierania propozycji i opinii na formularzu konsultacyjnym, który można przekazać:
- a. drogą elektroniczną na adres: rewitaliacja@uml.lodz.pl
 - b. drogą korespondencyjną na adres: Biuro ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta w Departamencie Prezydenta Urzędu Miasta Łodzi, ul. Piotrkowska 171, 90-447 Łódź.
 - c. bezpośrednio do Centrum Informacyjno-Konsultacyjnego znajdującego się na ul. Sienkiewicza 61a (wejście od Pasażu Schillera) w godz. 11:00-19:00 lub do Biura ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta w Departamencie Prezydenta Urzędu Miasta Łodzi, ul. Piotrkowska 171, 90-447 Łódź w godz. 8:00-16:00 (we worki 9:00-17:00).

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Materiały informacyjne oraz formularze konsultacyjne będą dostępne:

- w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem internetowym <http://bip.uml.lodz.pl/>, na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi pod adresem <http://www.uml.lodz.pl> (wejście przez zakładki: „Samorząd”, „Konsultacje społeczne”).
- w Biurze ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta w Departamencie Prezydenta Urzędu Miasta Łodzi, ul. Piotrkowska 171, 90-447 Łódź w godz. 8:00-16:00 (we worki 9:00-17:00).
- w Centrum Informacyjno-Konsultacyjnego znajdującego się na ul. Sienkiewicza 61a (wejście od Pasażu Schillera) w godz. 11:00-19:00.

W okresie od rozpoczęcia do zakończenia konsultacji czynne jest forum dyskusyjne pod adresem internetowym: <http://www.forum.samorzad.lodz.pl>.

Uwaga:

Zakres negocjowalny konsultacji jest ograniczony do zagadnień związanych z priorytetowymi projektami rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+.

Propozycje i opinie:

- z datą wpływu przed 8 maja 2015 i w dniu 5 czerwca 2015 r. po godz. 16:00,
- niepodpisane czytelnie imieniem i nazwiskiem,
- przesłane w innej formie niż na formularzu konsultacji (za wyjątkiem propozycji i opinii zgłoszonych do protokołu w trakcie otwartych spotkań z mieszkańcami miasta Łodzi albo przekazanych w trakcie spacerów badawczych)

nie będą rozpatrywane.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik Nr 2
do zarządzenia Nr
770/ VII/15
Prezydenta Miasta
Łodzi
z dnia 8 kwietnia
2015 r.

**Formularz konsultacyjny
dotyczący priorytetowego projektu nr rewitalizacji obszarowej centrum
Łodzi na lata 2014-2020+**

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania. Dzięki nim poznamy opinie mieszkank i mieszkańców Łodzi na temat projektów rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+.

1. Jak Pani/Pan ocenia stan techniczny budynków znajdujących się na terenie obszaru, którego dotyczą te konsultacje? Czy ogólnie rzecz biorąc, stan techniczny większości budynków jest: *(Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)*

1. bardzo dobry	
2. dobry	
3. zły	
4. bardzo zły	
5. trudno powiedzieć	

2. Jak Pani/Pan ocenia stan podwórzy, chodników, zieleni i małej architektury (skwery, ławki, place zabaw), czyli otoczenia budynków znajdujących się na terenie tego obszaru?

(Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)

1. bardzo dobry	
2. dobry	
3. zły	
4. bardzo zły	
5. trudno powiedzieć	

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

3. Jak Pani/Pan ocenia dostępność placówek użyteczności publicznej np. szkół, przedszkoli, żłobków, przychodni lekarskich dla mieszkańców tego obszaru? Czy te placówki są: *(Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)*

1. zdecydowanie dostępne	
2. dostępne	
3. trudno dostępne	
4. zdecydowanie niedostępne	
5. trudno powiedzieć	

4. A jaka jest Pani/Pan zdaniem dostępność usług, tzn. sklepów, punktów gastronomicznych, rzemieślniczych na terenie tego obszaru? Czy te placówki są: *(Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)*

1. zdecydowanie dostępne	
2. dostępne	
3. trudno dostępne	
4. zdecydowanie niedostępne	
5. trudno powiedzieć	

5. Czy Pani/Pana zdaniem dostęp do środków transportu publicznego – autobusów, tramwajów – jest dla mieszkańców i odwiedzających ten obszar: *(Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)*

1. bardzo łatwy	
2. łatwy	
3. trudny	
4. bardzo trudny	
5. trudno powiedzieć	

6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie, czy też niebezpiecznie, przebywając na terenie tego obszaru? *(Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)*

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

1. zdecydowanie bezpiecznie	
2. raczej bezpiecznie	
3. raczej niebezpiecznie	
4. zdecydowanie niebezpiecznie	
5. trudno powiedzieć	

7. A jak Pani/Pan sądzi, czy – biorąc pod uwagę ruch uliczny – osoby takie jak Pani/Pan czują się tutaj bezpiecznie, czy też niebezpiecznie? (Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)

1. zdecydowanie bezpiecznie	
2. raczej bezpiecznie	
3. raczej niebezpiecznie	
4. zdecydowanie niebezpiecznie	
5. trudno powiedzieć	

Prosimy, aby zaproponowała/zaproponował Pani/Pan swoje własne rozwiązania, dzięki którym ten obszar stałby się lepszym miejscem do życia dla jego mieszkańców, a inni ludzie chętnie by go odwiedzali.

8. Co by Pani/Pan chciała/chciał zmienić, aby poprawić ogólny stan budynków, które znajdują się w tym obszarze?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Jakie zmiany by Pani/Pan wprowadził, aby poprawić stan podwórzy, chodników, zieleni i małej architektury (skwery, ławki, place zabaw) znajdujących się w tym obszarze?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

10. Jakie zmiany, według Pani/Pana, należy wprowadzić, aby zwiększyć dostęp do placówek użyteczności publicznej takich, jak: szkoły, przedszkola, żłobki, przychodnie lekarskie, biblioteki itp. dla mieszkańców tego obszaru?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. A co musiałoby się zmienić, aby poprawił się dostęp do punktów usługowych, sklepów? Prosimy wpisać Pani/Pana pomysły dotyczącego tego obszaru.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. W jaki sposób zmienilaby/zmienilby Pani/Pan rozmieszczenie linii autobusowych i tramwajowych oraz przystanków, aby komunikacja publiczna na terenie tego obszaru była bardziej dostępna?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. A co można zrobić, Pani/Pana zdaniem, aby poprawić bezpieczeństwo na tym obszarze?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

14. Co musiałoby ulec zmianie na terenie obszaru, na którym ma być przeprowadzona rewitalizacja, aby chciała/chciał Pani/Pan tu mieszkać, prowadzić działalność, częściej bywać?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Czy ma Pani/Pan jakieś uwagi do zadań, propozycje modyfikacji zadań lub pomysł na nowe zadania w projekcie rewitalizacyjnym? (Proszę wstawić znak X przy odpowiedzi, którą Pani/Pan wybrała/wybrał.)

1. tak	
2. nie	

Swoje uwagi i propozycje prosimy wpisać do poniższej tabeli.

Nr zadania, nr obszaru	Treść uwagi/propozycji modyfikacji zadania	Uzasadnienie

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

[illegible]

.....

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik Nr 3
do zarządzenia Nr
770/VII/15
Prezydenta Miasta
Łodzi
z dnia 8 kwietnia
2015 r.

Raport z konsultacji społecznych dotyczących priorytetowych projektów rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+.

1. Zestawienie opinii zgłoszonych przez mieszkańców Miasta Łodzi dotyczących planowanych priorytetowych projektów rewitalizacji obszarowej centrum Łodzi na lata 2014-2020+.

.....
.....
.....

2. Zestawienie propozycji zgłoszonych przez mieszkańców Miasta Łodzi w zakresie priorytetowych projektów rewitalizacji wraz ze stanowiskiem Prezydenta Miasta Łodzi do wszystkich kategorii propozycji.

.....
.....
.....

3. Protokoły ze spotkań z mieszkańcami Miasta Łodzi, spacerów badawczych i ustaleń z warsztatów.

.....
.....
.....

4. Podsumowanie wyników konsultacji.

.....
.....
.....

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

5. Stanowisko Prezydenta Miasta Łodzi w sprawie wyników konsultacji.

.....

.....

.....

.....

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik 4. Wzór listu intencyjnego dot. udostępnienia sali

Pieczęć szkoły

Wzór listu intencyjnego

Potwierdzamy gotowość szkoły do zapewnienia pomieszczenia mieszczącego do osób na spotkanie/spotkania konsultacyjne* w ramach *Programu partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji Łodzi*, odbywające się w godzinach 17.00-20.00, w dniu/dniach*:

.....

.....

Łódź, dnia.....

.....

Podpis osoby upoważnionej do reprezentowania szkoły

* Niepotrzebne skreślić

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik 5. Warsztaty estetyki miejskiej „Miasto w formie”

(wersja 2-godzinna, realizacja w pomieszczeniu)

CELE OGÓLNE:

Wiedza, uczeń/uczenica:

- poznaje miasto na przykładzie konkretnych miejsc jako zjawisko urbanistyczne: rozumie różne funkcje jego części, w szczególności architektury
- rozumie społeczne i estetyczne funkcje rynku jako centrum
- nabywa wiedzę o znaczeniu kompozycji brył i barw w przestrzeni publicznej
- zna historyczne zmiany, które dokonały się w tkance miasta
- zyskuje świadomość dobra wspólnego (przestrzeni publicznej i prywatnej)

Umiejętności, uczeń/uczenica:

- obserwuje miasto jako fizyczną strukturę
- obserwuje miasto jako fenomen społeczny
- komponuje na płaszczyźnie i w przestrzeni, łącząc formę z funkcją
- spostrzega detale architektoniczne, obserwuje ich dostosowanie do całości budowli i otoczenia

Postawy uczeń/uczenica:

- współpracuje w grupie w celu stworzenia miejsca wspólnego,

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- negocjuje własne pomysły biorąc pod uwagę potrzeby innych
- porozumiewa się co do kwestii estetycznych i funkcjonalnych
- szanuje przestrzeń architektoniczną jako dobro wspólne
- odbierając przestrzeń miasta, przyjmuje postawę estetyczną i aksjologiczną
- próbuje oceniać, co zakłóca odbiór przestrzeni, a co z nią harmonizuje
- próbuje szacować, jaki ma wpływ na przestrzeń miejską

UCZESTNICZY: wiek 8-12 lat,

LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W WARSZTACIE: dopuszczalna większa grupa, w zależności od liczebności klasy

MIEJSCE: Szkoła Podstawowa

CZAS: 2 godziny zegarowe (+ przerwa 15 minut) x 4 spotkania z różnymi grupami

TERMIN REALIZACJI: zaplanowany na okres od 21 marca do 20 czerwca 2015 roku.

MATERIAŁY: 25 metrów jasnej tkaniny (surówka bawełniana – ok. 4 zł za metr) – do podwójnego wykorzystania, 30 m sznurka, szpilki z dużymi łebkami – 300 sztuk, przybory do rysowania grubego konturu (markery, pastele), kartki A4 białe i kolorowe, materiały recyklingowe do

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

przygotowania półproduktów (szyldów, detali, rzeczy będących przedmiotem handlu, ekspozycji, użytkowania w zaplanowanych przez dzieci miejscach, np. kubeczków, dekorów, książek, lodów), taśma klejąca mała przezroczysta – 30 sztuk.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ (wraz z metodami i środkami dydaktycznymi):

Część i warsztatów	Czynności uczniów	Czynności nauczyciela	Środki	Metody
			dydaktyczne	
Wstępna 5 min.	Po przywitaniu odpowiadają na pytania nauczyciela	-przedstawia siebie oraz założenia projektu - pyta, czy dzieci mieszkają w Łodzi, i czy nasze miasto jest stare i jakie miejsca są najstarsze w Łodzi		Dyskusja
Główna, część I	-oglądają pierwszy slajd przedstawiający najstarsze zdjęcia Starego Rynku -odpowiadają na pytania o to, co widzą, -ustawiają ławki pod ścianami zostawiając jedną ścianę „niezabudowaną” - zamykają oczy i wyobrażają sobie dźwięki i zapachy, a potem słuchają nagrania -oglądają drugi slajd, odpowiadają na pytania, słuchają nagrania	-pyta o to, co to może być za miejsce, jaka to jest przestrzeń i jakie spełnia funkcje. Prosi, aby dzieci ustawiły ławki tak, aby na środku klasy powstała przestrzeń podobna do rynku -pyta o dźwięki i zapachy, jakie mogły być odczuwane na Starym Rynku - odtwarza nagranie dźwięków współczesnego rynku handlowego, pokazuje zdjęcia innych rynków handlowych - opowiada o przebudowie Rynku w latach 30-tych, pyta o funkcje, jakie on wtedy miał spełniać -pyta, kogo można było wtedy tam	Wizualna i dźwiękowa aranżacja przestrzeni	wykład konwersatoryjny ilustrowany pokazem zdjęć elementów dramy

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

	- oglądają trzeci slajd, odpowiadają na pytania, słuchają nagrania	spotkać, jakie dźwięki i zapachy towarzyszyły spacerom -odtworza dźwięki współczesnego placu (np. Plac Dąbrowskiego, pokazuje slajdy np. Startego Rynku w Krakowie czy w Zamościu, pyta o różnice -pokazuje współczesne zdjęcie Starego rynku, pyta co się zmieniło, odtwarza rzeczywiste dźwięki ze Starego Rynku i pyta, czy czegoś tu brakuje - pyta, co można zrobić, by „ożywić” to miejsce, by przywrócić mu urok i użyteczność - pyta, która funkcja byłaby lepsza dla rynku i zapowiada zabawę, jaka odbędzie się w drugiej części – dzieci mają stworzyć rynek, dlatego muszą zdecydować, czy będzie to rynek handlowy, czy miejsce odpoczynku i spotkań, czy też miejsce o ważnych funkcjach kulturowych i społecznych		warsztaty kreatywne
Przerwa		- rozwiesza na ścianach tkaninę z namalowanymi arkadami, przygotowuje rekwizyty		
Główna, część II	- dzielą się na dwie grupy – tę, która chce ozdabiać płaszczyznę z arkadami i tę, która zagospodarowuje przestrzeń placu	- omawia z dziećmi, czym różni się praca na płaszczyźnie i jak można ją zagospodarować, od zagospodarowania przestrzeni -zaznacza, że rynek jest wspólny i każdy musi konsultować z resztą klasy swoje pomysły i dostosowywać je do całości -pomaga dzieciom zagospodarowywać płaszczyznę i przestrzeń, cały czas podkreślając wspólne elementy – linie podziału, porządek, zasady kompozycyjne, zasady komunikacji, funkcje symboliczne	aranżacja przestrzeni, makieta, rysowanie, kształtowanie przestrzenne form tekturek, zdobienie detalem	warsztaty kreatywne

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Zakończenie	- dzieci odchodzą od swoich miejsc pracy i przyglądają się całości rynku	-pyta, czy dzieci chciałyby przebywać w takim miejscu i mieszkać w takim miejscu, dla kogo stworzyły to miejsce. Prosi o uzasadnienie. Na koniec wszyscy zastanawiają się, czy udało się „wyprodukować” jakieś rzeczy, pamiątki czy symbole, które oddają „ducha” mieszkańców. Jaką tożsamość zyskało miejsce zaprojektowane przez dzieci? Regionalną, rozproszoną itp.?	syntetyczne podsumowanie wartości emocjonalnych społecznych i estetycznych	dyskusja
--------------------	--	---	--	----------

Wersja 4-godzinna, dla młodzieży, dorosłych, całych rodzin, realizacja najlepiej w plenerze

CELE OGÓLNE:

Wiedza, uczestnik:

- poznaje miasto jako tkankę elementów urbanistycznych, rozumie jego architekturę i przestrzenie komunikacyjne
- rozumie społeczne i estetyczne funkcje mikroobszarów jako centrów życia społecznego, kulturalnego itp.
- nabywa wiedzę o znaczeniu kompozycji brył i barw w przestrzeni publicznej
- zna historyczne zmiany, które dokonały się w tkance miasta (lub uświadamia sobie brak takiej wiedzy i potrzebę jej uzupełnienia → postawy)

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- zyskuje świadomość dobra wspólnego (przestrzeni publicznej i prywatnej)

Umiejętności, uczestnik:

- obserwuje przestrzeń miejską, szacując odległości, powierzchnię
- komponuje na płaszczyźnie i w przestrzeni
- spostrzega detale architektoniczne, obserwuje ich dostosowanie do całości

Postawy uczestnik:

- współpracuje w grupie w celu stworzenia miejsca wspólnego, negocjuje własne pomysły biorąc pod uwagę potrzeby innych
- Szanuje przestrzeń architektoniczną jako dobro wspólne
- Odbierając przestrzeń miasta przyjmuje postawę estetyczną
- próbuje oceniać, co zakłóca odbiór przestrzeni, a co z nią harmonizuje

UCZESTNICZY, wiek 15-25 lat w grupach docelowych lub wszyscy chętni bez względu na wiek

LICZBA OSÓB uczestniczących w warsztacie: optymalnie 12

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

MIEJSCE: w plenerze, w – przejściu (pasażu/prywatnym parkingu) od siedziby punktu konsultacyjnego przy ul. Sienkiewicza 61a (*de facto* przestrzeń prostopadła do ul. Sienkiewicza) do ul. Sienkiewicza

TERMIN REALIZACJI: zaplanowany na okres od 4 maja do 31 lipca 2015 roku.

MATERIAŁY: farby w sprayu – 10 sztuk na grupę, farby akrylowe (écru -10 litrów, zielony, szary i czerwony po 1 litr na grupę), przybory do rysowania grubego konturu (markery, pastele), kartki A4 białe i kolorowe, krepina zielona, materiały recyklingowe: tektura, kartony różnej wielkości, rolki tekturowe i inne do przygotowania makiety, taśma klejąca dwustronna – 10 sztuk na grupę, taśma zwykła mała klejąca 10 sztuk, klej biurowy, nożyczki, 2 zszywacze długoramienne, zszywki 2 paczki

CZAS: 4 godziny zegarowe (+ 2 przerwy 15 minut)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ (wraz z metodami i środkami dydaktycznymi):

Części warsztatów	Czynności uczestników	Czynności prowadzących warsztaty	Środki	Metody
			dydaktyczne	
Wstępna 5 min.	Przywitanie	- przedstawia siebie oraz założenia projektu - przedstawia plan zajęć, w razie potrzeby dzieli na grupy (jeśli uczestników będzie więcej niż 12) - pyta o to, gdzie się znajdujemy, opowiada krótko o historii miejsca, o tym, czemu ma służyć pasaż oraz o „teorii nie-miejsca” - pyta, jaką funkcję spełnia miejsce, w którym się znajdujemy		

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Główna, część I	- Zadanie 1: uczestnicy szkicują mapę pasażu - Zadanie 2: uczestnicy odszukują w przestrzeni sfotografowane elementy - Zadanie 3: przedstawione na fotografiach elementy uczestnicy w grupach próbują zmienić w stylu street artu	- pierwsze zadanie: prosi w grupach o naszkicowanie mapy zgodnie z obserwowanym miejscem) (gdy zachodzi konieczność pracy w pomieszczeniu, pyta, co było po drodze, gdy tu szli, jakie budynki, czy pamiętają tzw. małą architekturę, jakie były kształty, kolory, wielkości) - rozdaje fotografie fragmentów przedmiotów z pasażu – każda grupa musi je odnaleźć i zaznaczyć na swojej mapie - pokazuje przykłady sztuki miejskiej zagospodarowującej takie „mikroelementy” - prosi o dorysowanie na fotografiach ewentualnych zmian w stylu street artu, tj. o charakterze interwencyjnym, dowcipnym, krytycznym (pokazuje przykłady)	Kartony, flamastry, odbliski ksero	Wykład konwersatoryjny ilustrowany pokazem zdjęć,
Przerwa				
Główna, część II	- dzielą się na dwie grupy - uważnie badają przestrzeń w celu odtworzenia go jako makiety, mierzą krokami, porównują wielkości itp. - rewidują swoje poprzednie obserwacje, skalę, dostrzegają więcej elementów - tworzą makietę z kartonowych pudeł w odpowiedniej skali - malują makietę, dodając własne elementy	- przedstawia zadanie i prosi, aby w grupach ustalić kompetencje – kto jest w stanie obliczyć wielkości, kto czuje się na siłach w pracy manualnej, kto chce ozdabiać i malować szczegóły. Prosi o dokładne przyjrzenie się przestrzeni w celu późniejszego jej odwzorowania - pomaga w przygotowaniu makiet - Rozmawia o tym, co mogłoby uczynić tę przestrzeń bardziej przyjazną i prosi o uczynienie poprawek w makiecie (dodanie ławek, zieleni itp.) - pomaga w osiągnięciu porozumienia co do rozwiązań formalnych i funkcjonalnych	Kartony, materiały recydingowe, farby, flamastry, farby, kleje	

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CENTRUM
WIEDZY
REWITALIZACJA

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Zakończenie	- grupy przedstawiają swoje makiety oraz prezentują własne pomysły zagospodarowania przestrzeni, zwracając szczególną uwagę na funkcje, jakie ma ona spełniać oraz na specyfikę użytkowników	–rozpoczyna dyskusję , czy udało się zmienić „nie-miejsce” w miejsce użyteczności publicznej, oraz jaki mamy realny wpływ na zmianę naszego otoczenia. Na koniec wszyscy zastanawiają się, czy udało się „wyprodukować” jakieś rzeczy, pamiątki czy symbole, które oddają „ ducha” mieszkańców. Jaką tożsamość zyskało miejsce zaprojektowane przez uczestników warsztatów? Regionalną, rozproszoną itp.?		autoprezentacja
-------------	---	---	--	-----------------

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik 6. Zasady gier i zabaw realizowanych w trakcie „Fajrantów”

Zasady gry „Nowy preferek”

NOWY PREFEREK to gra karciana dla 2-3 osób, inspirowana zasadami gry w Tysiąca. Zwycięzcą zostaje osoba, która (dzięki sumowaniu punktów osiągniętych w poszczególnych fazach gry) jako pierwsza zdobędzie przekroczy 1423 punkty [**data otrzymania przez Łódź praw miejskich**]. Do gry wykorzystywana jest specjalna talia („mała talia” czyli 24 karty - od 9tki do Asa), w której walety, damy, króle i asy to ludzie związani z Łodzią. W roli Asów występują czterej bohaterowie Galerii Wielkich Łodzian (Julian Tuwim, Artur Rubinstein, Władysław Reymont oraz Stefan Jaracz). Królowie to łódzcy fabrykanci (trzej królowie bawełny: Karol Scheibler, Izrael Poznański i Ludwik Geyer oraz Karol Anstadt - założyciel pierwszego browaru przemysłowego w Łodzi). Damy reprezentują kobiety związane w szczególny sposób z Łodzią (Katarzyna Kobro - rzeźbiarka awangardowa, Michalina Wisłocka - seksuolog, autorka „Sztuki kochania”, Irena Tuwim - pisarka, tłumaczka „Kubusia Puchatka” oraz Stefania Skwarczyńska - literaturoznawca). Walety to z kolei tradycyjne zawody miejskie: zdun, szewc, rymarz i kuśnierz.

Karty mają swoją wartość punktową: As - 11 punktów, Dziesiątka - 10 punktów, Król - 4 punkty, Dama - 3 punkty, Walet - 2 punkty, Dziewiątka - 0 punktów.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Podobnie jak w Tysiącu, pary Dama i Król tego samego koloru tworzą “meldunki” o różnej wartości punktów: (przyjmujemy punktację łódzką: 40 punktów - pik, 60 punktów - trefl, 80 punktów - karo, 100 punktów - kier).

Zasady gry:

Każda partia gry składa się z kilku elementów:

1. rozdanie
2. licytacja
3. przy-musik
4. rozgrywka
5. podliczenie punktów i zapis wyników
6. zakończenie gry

1. Rozdanie

Po dokładnym przetasowaniu talii jeden z graczy rozdaje karty (ilość rozdanych kart zależy od ilości osób biorących udział w grze). Każdy z graczy tak trzyma swoje karty, by inni nie mogli ich zobaczyć. W kolejnej partii karty rozdaje gracz siedzący po lewej stronie rozdającego w poprzedniej turze.

Podczas rozdawania należy odłożyć 3 karty na przy-musik (w wersji dwuosobowej - 2 karty na 2 przymusiki). Rozdający ma prawo wybrać, które karty powędrują na przy-musik. W tym celu zamiast rozdać kartę graczowi, kładzie ją na przy-musik i kontynuuje rozdawanie od następnej karty. Rozdający nie może położyć na przy-musik pierwszej ani ostatniej karty rozdania, ze względu na możliwość podejrzenia tych kart w trakcie tasowania. Nie należy również rozdawać dwóch kolejnych kart na musik.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

2. Licytacja

Licytacja polega na wyłonieniu "grającego", czyli osoby która weźmie przy-musik i będzie rozpoczynała partię, co daje znaczną przewagę. Osoba wygrywająca licytację jest zobowiązana do zdobycia tylu punktów, ile zadeklaruje, w przeciwnym razie zostaną one odpisane od wyniku (stąd też istotne jest rozsądne oszacowanie, ile uda się ugrać). Można przy tym uwzględniać jedynie karty posiadane na ręku (taktyka ostrożna) bądź liczyć na przy-musik (podjąć ryzyko).

Gracz siedzący po lewej ręce rozdającego rozpoczyna licytację - niezależnie od tego, co ma w kartach musi zalicytować sto punktów. Kolejny gracz może spasować lub przebić o 10. Licytacja toczy się zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Ten, kto raz spasował, nie bierze dalej udziału w licytacji. Osoba, która zadeklarowała najwięcej zostaje "grającym".

3. Przy-musik

Po zakończeniu licytacji gracz, który ją wygrał ("grający") odsłania przy-musik. Gdy wszyscy gracze zobaczą już karty, "grający" zabiera je dla siebie (w grze dwuosobowej wybiera się jedną z dwóch kupek po dwie karty, a druga zostaje zakryta). **Wyjątkiem jest sytuacja, gdy gracz mający "sto" jest grającym ze względu na brak przebijającej licytacji, wtedy najczęściej ustala się, że nie ma obowiązku pokazywać kart "z przy-musiku" innym graczom.**

"Grający" dokłada karty z przy-musiku do swoich, następnie odrzuca dwie niepotrzebne mu i oddaje po jednej pozostałym graczom (w przypadku gry

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

dwuosobowej odkłada je na bok). W ten sposób wszyscy gracze mają po osiem kart (lub 10 przy dwóch osobach). Następnie "grający" szacuje raz jeszcze swoje karty i deklaruje, jaką liczbę punktów zdobędzie ("ugra"), np. "będę grał sto pięćdziesiąt", albo "idę sto pięćdziesiąt". Liczba punktów musi być wielokrotnością liczby 10 i nie może być niższa od wylicytowanej wcześniej.

Meldunek

Meldunek to król i dama jednego koloru. Jeśli gracz posiada taką parę, wówczas gdy rozpoczyna lewą, musi położyć na stół damę lub króla z tego samego meldunku i powiedzieć: "Melduję X", gdzie X to wartość meldunku. Przyjmuje się, że najpierw należy położyć damę, gdyż jest ona niższą kartą i w przypadku zabrania jej ze stołu przez innego gracza odlicza się mniej punktów. Dzięki meldunkowi kolor ten staje się trumfem i przebija wszystkie inne kolory (aż do kolejnego meldunku).

Jeżeli gracz zamelduje meldunek, otrzymuje taką ilość punktów, jaką dany meldunek jest wart.

(UWAGA: posiadanie meldunku w kartach nie daje pewności, że uda się go zameldować. Inny gracz może w toku gry rozbić ten meldunek).

4. Rozgrywka (zbieranie lew)

Grę rozpoczyna "grający" poprzez wyłożenie dowolnej karty na stół (rozpoczęcie pierwszej lewy). Kolejni gracze dorzucają po jednej karcie. Obowiązują dwie zasady, przy czym pierwsza jest silniejsza od drugiej:

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

1. Dorzucanie do koloru – obowiązuje kolor pierwszej karty.
2. Przebijanie – dorzucanie karty wyższej niż leżąca na stole (dotyczy również **trumfów/atutów**).

(PRZYKŁADOWO: Jeśli pierwszy gracz położy na przykład damę kier, następny waleta karo atu to ostatni z graczy posiadający waleta kier i asa kier nie ma już obowiązku dawania asa kier, gdyż nie jest w stanie przebić leżących na stole kart. Podobnie, jeśli gracz przed nami przebił atutem, a my nie mamy koloru, a atut mamy niższy, nie musimy go rzucać. Oddajemy dowolną kartę).

Gracz, którego karta jest najwyższa zabiera całą lewę, kładzie karty koszulkami w górę na stosie przy sobie i rozpoczyna kolejną lewę. Obowiązuje zasada, że zawsze wychodzi ten gracz, który ostatni wziął lewę – wyjątek stanowi sytuacja wygrania licytacji: rozpoczyna ten, kto ją wygrał.

5. Podliczenie punktów i zapis wyników

Po rozegraniu całej partii następuje podliczanie punktów i zapis wyników. Każdy zawodnik liczy swoje punkty zaczynając od zameldowanych meldunków i doliczając do tego ilość punktów zdobytych z kart, które ugrał ze stołu.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

OPIS GRY “Odkryj dzielnicę!”

Gra planszowo-strategiczna “Odkryj dzielnicę!” jest inspirowana powszechnie znaną grą w statki i przeznaczona dla dwóch osób (ewentualnie dla dwóch drużyn). Uczestnicy mają do wykonania dwa główne zadania. Po pierwsze muszą zaprojektować rozmieszczenie budynków użyteczności publicznej, usług oraz miejsc związanych z zielenią i transportem we własnej dzielnicy w sposób najlepiej dostosowany do wylosowanej charakterystyki. Po drugie w toku gry muszą odkryć, jak wygląda dzielnica zaprojektowana przez współzawodnika.

Początek gry:

Uczestnicy otrzymują papierową planszę do gry (jednorazowego użytku), czerwone i zielone mazaki oraz losują charakterystykę swojej dzielnicy.

Na planszy umieszczone są dwa plany dzielnicy czyli kwadraty o wielkości 10x10 pól z zaznaczonymi ulicami i wolnymi polami. Na jednym z planów gracz rozmieści obiekty, które chce wybudować w swojej dzielnicy. Na drugiej będzie zaznaczał odgadnięte przez siebie elementy zagospodarowania dzielnicy współgracza [na zielono “pudła” czyli puste parcele - wolne pod inwestycje, na czerwono - “trafienia” czyli istniejące już budynki].

Kwadraty będą oznaczone przez współrzędne: kolumny - literami od A do J, zaś rzędy liczbami od 1 do 10. Poniżej planów dzielnic umieszczona jest legenda, czyli rodzaje inwestycji, które gracz może podjąć w swojej dzielnicy.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Analogicznie do gry w statki obiekty dzielą się na 4-działkowce (zajmujące 4 pola), 3-działkowce (3 pola), 2-działkowce (2 pola) oraz 1-działkowce (1 pole).

Każdy obiekt jest przypisany do poszczególnej kategorii i otrzymuje wyróżniającą go wartość literową.

Czterodziałkowce:

hipermarket	HIPE
park	PARK
parking miejski	PAMI
szpital	SZPI

Trójdziałkowce:

hotel	HOT
kino	KIN
przychodnia lekarska	PLE
rynek	RYN
szkoła	SZK
teatr	TEA

Dwudziałkowce:

biblioteka	BI
Burgerhaus	BH
dyskont	DY
hostel	HS
poczta	PO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

przedszkole	PR
restauracja	RE
skwer	SK

Jednodziałkowce:

apteka	A
budka z jedzeniem	B
kawiarnia	K
lodziarnia	L
piekarnia	P
plac zabaw	U
rower miejski	R
sklep spożywczy	S
szewc	C
zegarmistrz	Z

Uczestnik musi dokonać wyboru, które z możliwych do wybudowania elementów umieści w swojej dzielnicy. Po wylosowaniu charakterystyki dzielnicy wybiera więc takie inwestycje, które - jak uważa - najlepiej odpowiedzą na potrzeby mieszkańców jego dzielnicy (1 inwestycję spośród 4-działkowców, 2 inwestycje spośród 3-działkowców, 3 inwestycje spośród 2-działkowców oraz 4 inwestycje spośród 1-działkowców). Następnie zaś umieszcza je na swojej planszy według zasad analogicznych do gry w statki:

działkowce można ustawiać dowolnie, obracać i wyginać z zachowaniem zasady, że wszystkie pola konkretnego działkowca muszą być połączone

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

jakaś ścianką boczną (nie mogą łączyć się na ukos), zaś żadne dwie inwestycje nie mogą “dotykać” się ani ukosem, ani żadnym bokiem.

Gdy obaj gracze rozmieszczą już na swoich planszach wybrane inwestycje, rozpoczyna się pierwsza (najważniejsza) faza rozgrywki. Gracze na przemian próbują poznać status wybranych działek w dzielnicy, podając ich współrzędne, na przykład: “Interesuje mnie inwestycja na działce A7”).

Drugi gracz określa status działki mówiąc na przykład:

- “Działka jest całkowicie wolna i można na niej inwestować” (co powinno zostać zaznaczone przez zgadującego zielonym kolorem).
- “Przykro mi, ale ta działka została już zajęta pod inwestycję, która jest w rozbudowie.” (gracz zaznacza pole kolorem czerwonym i gra dalej, wiedząc, że inwestycja zajmuje więcej działek)
- “Przykro mi, ale ta działka została już wykorzystana pod zakończoną inwestycję” (gracz zaznacza pole kolorem czerwonym i wie, że odkrył już całość inwestycji).

Gracz ma prawo wypytywać o status poszczególnych działek do momentu trafienia na działkę wolną. Wówczas prawo do wypytywania przechodzi na drugiego gracza.

Pierwsza faza gry kończy się wówczas, gdy któryś z graczy rozpozna status wszystkich działek współzawodnika.

PUNKTY ZA FAZĘ PIERWSZĄ:

- gracz, który wygrywa fazę pierwszą otrzymuje 100 punktów

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- gracz, numer dwa odlicza od 100 punktów wszystkie pola, których statusu nie zna (nie są ani czerwone, ani zielone) - różnica jest ilością punktów zdobytych przez niego w pierwszej fazie gry.

DRUGA FAZA

czyli “**odkryj**, jaką **dzielnice** zaprojektował współzawodnik”

Po ustaleniu statusu wszystkich (gracz, który wygrał pierwszą fazę) lub niektórych (jego współzawodnik) działek w danej dzielnicy, gracze próbują zgadnąć i oszacować, jakie inwestycje znajdują się na poszczególnych polach (pamiętając, że miały one jak najlepiej odpowiadać potrzebom mieszkańców danej dzielnicy). Każdy gracz ma prawo zadać jedno pytanie do danej inwestycji. Na przykład:

Czy w miejscu G5-G6-G7 znajduje się hotel?

Za każdą odgadniętą poprawnie inwestycję gracz otrzymuje 10 punktów.

Punkty zdobyte w drugiej fazie gry dodaje się do punktów z pierwszej fazy. Grę wygrywa ten gracz, który w sumie zdobędzie ilość punktów.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
TEL.: +48 (42) 638-57-58
FAX: +48 (42) 638-57-29

												OBIEKTY DO WYBUDOWANIA																																			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J			CZTERODZIAŁKOWCE wybierz 1												HIPERMARKET PARK PARKING MIEJSKI SZPITAL												HOT KIN PLE RYN SZK TEA											
1											1																																				
2											2	TRZYDZIAŁKOWCE wybierz 2												HOTEL KINO PRZYCHODNIA LEKARSKA RYNECZEK SZKOŁA TEATR																							
3											3																																				
4											4	DWUDZIAŁKOWCE wybierz 3												BIBLIOTEKA BURGERHAUS DYSKONT HOSTEL POCZTA PRZEDSZKOLE RESTAURACJA SKWER																							
5											5																																				
6											6																																				
7											7																																				
8											8	JEDNODZIAŁKOWCE wybierz 4												APTEKA BUDKA Z JEDZENIEM KAWIARNIA LODZIARNIA PIEKARNIA PLAC ZABAW ROWER MIEJSKI SKLEP SPOŁYWCZY SZEWC ZEGARMISTRZ																							
9											9	☐																																			
10											10																																				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J																																						

9. Poglądowa ilustracja karty do gry "Odbij dzielnicę!"

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Pytania do gry „Tombola z zagadkami”

KATEGORIE:

I. ŁÓDŹ CZTERECH KULTUR

1. Fabryczna Łódź powstała dzięki współpracy przedstawicieli czterech narodów, wyznawców odmiennych religii, osób posługujących się różnymi językami. O jakie cztery narody chodzi?

- a. Polacy, Rosjanie, Żydzi, Niemcy
- b. Polacy, Żydzi, Niemcy, Litwini
- c. Polacy, Rosjanie, Żydzi, Czesi

2. Fabryczna Łódź powstała dzięki współpracy przedstawicieli czterech narodów, wyznawców odmiennych religii, osób posługujących się różnymi językami. Jaką część Łodzian, stanowili ewangelicy w dniu wybuchu I wojny światowej?

- a. $\frac{1}{2}$
- b. $\frac{1}{3}$
- c. $\frac{1}{4}$
- d. $\frac{2}{3}$

3. Fabryczna Łódź powstała dzięki współpracy przedstawicieli czterech narodów, wyznawców odmiennych religii, osób posługujących się różnymi językami. Ile synagog, włączając w to małe, prywatne bożnice istniało w Łodzi w dniu wybuchu II wojny światowej?

- a. ok. 50
- b. ok 100
- c. ok. 250

4. Fabryczna Łódź powstała dzięki współpracy przedstawicieli czterech narodów, wyznawców odmiennych religii, osób posługujących się różnymi językami. Gdzie znajdowała się tzw. Wielka Synagoga?

- a. Przy ul. Pomorskiej
- b. Przy ul. Kościuszki
- c. Na placu Wolności
- d. Przy ul. Rewolucji 1905

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

5. Łódzki cmentarz żydowski, jest największą żydowską nekropolią w Europie. Prawda czy fałsz?

- a. Prawda. Jest na nim pochowanych ponad 230 tys. zmarłych.
- b. Fałsz. Faktycznie, w momencie powstania był największym żydowskim cmentarzem w Europie. Teraz znacznie większy jest cmentarz w Berlinie.

6. W czasie niemieckiej okupacji, w Łodzi, powstało, drugie co do wielkości getto żydowskie w Polsce. Jak nazywa się pomnik upamiętniający ofiary getta żydowskiego?

- a. Pomnik Radegast
- b. Pomnik Litzmannstadt-getto

7. Łódzkie kuczki to:

- a. po staropolsku szalas. Święto Sukkot, zwane też świętem Szałasów lub Kuczek, obchodzone jest na pamiątkę 40-letniej wędrówki Żydów przez pustynię z Egiptu do Ziemi Obiecanej.
- b. domy robotnicze budowane przez fabrykantów, dla pracowników fabryki
- c. pszenne bułki, wydawane jako swojego rodzaju deputat żywnościowy

II. ŁÓDŹ FABRYKANCKA

8. Przed Magdą, na ul. Piotrkowskiej 32, stoi jeden z pomników, należących do tzw. Galerii Słynnych Łodzian. Kogo przedstawia?

- a. Królów Bawełny, tj. 3 fabrykantów, właścicieli największych włókienniczych fortun: Izraela Kalmanowicza Poznańskiego, Karola Wilhelma Scheiblera i Ludwika Geyera.
- b. artystów, których życie lub twórczość mocno są związane z Łodzią: Juliana Tuwima, Władysław Reymonta, Artura Rubinsteina
- c. 3 gentlemanów, najprawdopodobniej XIX wiecznych kupców, którzy przyjechali do Łodzi jako ośrodka przemysłu włókienniczego robić tu interesy

9. Tzw. Królowie Bawełny, to

- a. Wielcy, najbogatsi fabrykanci, twórcy Łodzi przemysłowej: Ludwik Geyer, Karol Scheibler, Izrael Poznański.
- b. Wielcy plantatorzy bawełny uprawianej na terenach dzisiejszej Łodzi
- c. Żartobliwie określenie łódzkich tkaczy, samych o sobie

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

10. Karol Scheibler, jeden z Wielkich łódzkich fabrykantów, należał do jednych z najbogatszych ludzi w Europie Środkowo-Wschodniej, w II połowie XIX wieku.

- a. Prawda
- b. Fałsz

11. Tzw. Beczki Grohmana, to:

- a. brama przy ul. Targowej 46 w Łodzi będąca wejściem do fabryki Grohmana.
- b. Łódzki browar, należący do rodziny Grohmanów
- c. Beczki produkowane przez zakład Grohmana

12. Księży Młyn, to...

- a. Osiedle robotnicze, które powstało w latach 1873-1875, rozbudowane w latach 1885-1889 jako uzupełnienie całego kompleksu przemysłowego Scheiblerów.
- b. Rezydencja książąt pruskich, wybudowana w XVIII wieku, nad jednym z łódzkich rozlewisk, z widokiem na młyn
- c. Klasztor dominikanów w Łowiczu, gdzie swoje letnie rezydencje mieli też łódzcy kościelni dygnitarze.

13. Typowy robotniczy, dom na Księżym Młynie składał się 4 mieszkań jednoizbowych (każda po 25 m²) i 4 dwuizbowych (po 40 m²) na każdej kondygnacji. Ile osób, mieszkało w jednej izbie?

- a. Przeciętnie: 5 - 7 osób.
- b. Przeciętnie: 3-4 osoby
- c. Przeciętnie: 8-10 osób

14. W końcu XIX wieku, w Łodzi znajdowała się jedna z największych na świecie firm bawełnianych. Który z wielkich łódzkich fabrykantów, był jej ojcem i właścicielem?

- a. Karol Scheibler
- b. Ludwik Geyer
- c. Izrael Poznański

15. Który kompleks mieszkalno-fabryczny, którego budynki zachowały się do dziś, należał do Karola Scheiblera?

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- a. Księży Młyn
- b. Kompleks fabryczny na terenach dzisiejszej Manufaktury
- c. Kompleks fabryczny przy ul. Niciarnianej

16. Który kompleks mieszkalno-fabryczny, którego budynki zachowały się do dziś, należał do rodu Geyerów?

- a. Księży Młyn
- b. Biała Fabryka
- c. Kompleks fabryczny na terenie dzisiejszej Manufaktury

17. Który kompleks mieszkalno-fabryczny, którego budynki zachowały się do dziś należał do rodu Poznańskich?

- a. Księży Młyn
- b. Biała Fabryka
- c. Kompleks mieszkalno-fabryczny na terenie dzisiejszej Manufaktury

III. ŁÓDŹ PRZEMYSŁOWA

18. Jak brzmi tytuł słynnej powieści o początkach Łodzi przemysłowej, którego do dziś używa się czasem mówiąc o Łodzi?

- a. Ziemia odzyskana
- b. Ziemie przeklęta
- c. Ziemia obiecana

19. Ze względu na postprzemysłowy charakter i liczną postindustrialną architekturę, o Łodzi mawia się, że jest to:

- a. Polski Paryż
- b. Polski Manchester
- c. Polskie zagłębie Rurhy

20. Które z czynników, zadecydowały o tym, iż Łódź została wybrana na okręg rozwoju przemysłu tkackiego i włókienniczego?

- a. Dostęp do drewna z lasów, dostęp do wody, bliskość szlaków handlowych
- b. Zamiłowanie tutejszej ludności do mody
- c. Rozległe pola bawełny uprawiane w tym regionie od wieków

21. Tzw. „Biała fabryka”, przy ulicy Piotrkowskiej 282, gdzie obecnie mieści się Centralne Muzeum Włókiennictwa i skansen architektury

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

drewnianej, to fabryka należąca dawniej do jednego z wielkich łódzkich fabrykantów. Którego?

- a. Ludwika Geyera
- b. Izraela Poznańskiego
- c. Karola Scheiblera

22. Na terenie Łodzi, powstała pierwsza w Polsce fabryka nici. Prawda czy fałsz?

- a. Prawda. Produkuje nici do dziś. Obecnie nazywa się Ariadna
- b. Fałsz. Fabryka nici, dzisiejsza Ariadna powstała po drugiej wojnie światowej.

23. Czemu zawdzięcza swoją nazwę, ul. Niciarniana?

- a. Tam pod koniec XIX wieku, inicjatywy fabrykanta Juliusza Kunitzera powstała pierwsza na ziemiach polskich fabryka nici
- b. Wszystkie łódzkie ulice otrzymały nazwy związane z przemysłem tkackim i włókienniczym.

24. Grymbach, Grembach , to ...

- a. Niemiecka nazwa osiedla robotniczego niemieckich osadników, którzy pracowali w fabryce nici na Niciarnianej. Budynki mieszkań zachowały się do dziś.
- b. „Grochówka” po łódzku

IV. ŁÓDŹ WIELKICH POSTACI

25. (...) Gdy w Polsce będzie pomników mych

Więcej niż grzybów po deszczu,

I w każdym mieście zacznie się krzyk:

**"Ja Ciebie wydałem, wieszczu!"- Niechaj potomni przestaną snuć
 Domysły [...]**

Bo sam oświadczam: mój gród - to Łódź,

To moja kolebka rodzima!

**Który z Wielkich Łodźian, tak dobitnie podkreślił swoje związki
 z Łodzią?**

- a. Adam Mickiewicz

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- b. Gal Anonim
- c. Julian Tuwim

26. Sięgając pamięcią do przedwojennej Łodzi, warto zwrócić uwagę na postać niecodzienną, a wręcz genialną, której sława znana była w całym ówczesnym świecie. To osoba nie urodzona w Łodzi, ale tu się wychowująca. Mowa o Arturze Rubinsteinie. Artur Rubinstein, był:

- a. Genialnym pianistą
- b. Genialnym krawcem i wizjonerem mody
- c. Genialnym szachistą

27. *Po powrocie do Europy (...) przyjąłem zaproszenie do Łodzi, mego rodzinnego miasta, gdzie miałem grać z okazji powstania tamtejszej Filharmonii. Po wielu latach nieobecności w Polsce, ponieważ za rządów Gomułki, który nazwał mnie demagogiem, byłem persona non grata, zaproszenie to sprawiło mi wielką przyjemność; ta krótka wizyta bardzo mnie wzruszyła.* . Który z wielkich, światowej sławy pianistów tak pisał o Łodzi?

- a. Fryderyk Chopin
- b. Artur Rubinstein

28. Do jednych z najbardziej rozpoznawalnych na świecie Łodzian należy małżeństwo Katarzyny Kobro (1898 – 1951) i Władysława Strzemińskiego (1893 – 1952). Jaką dziedziną sztuki się zajmowali?

- a. Sztukami plastycznymi: malarstwem i rzeźbą. On był malarzem i teoretykiem, ona rzeźbiarką. Oboje stanowili czołówkę światowej awangardy okresu międzywojennego
- b. Muzyką. On komponował, ona grała i śpiewała.
- c. Tańcem. Stanowili niezrównany duet baletowy. Występowali na deskach największych teatrów świata.

29. W Łodzi mieszka i pracuje autor popularnych powieści fantasy. Na kanwie jednej z nich powstała, znana już na całym świecie gra komputerowa (podarowana przez premiera Tuska prezydentowi USA Barakowi Obamie) Wiedźmin. Jak się nazywa?

- a. Andrzej Stasiuk
- b. Andrzej Sapkowski
- c. Piotr Pustelnik

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

30. Jak się nazywa urodzony, mieszkający w Łodzi słynny polski alpinista i himalaista?

- a. Wojtek Kurtyka
- b. Piotr Kamiński
- c. Piotr Pustelnik

31. W Łodzi dobrze rozwinięta jest scena rockowa. Które z popularnych w całej Polsce kapel, są kapelami łódzkimi? Uwaga: więcej niż jedna odpowiedź może być poprawna.

- a. Cool Kids Of Death
- b. Coma
- c. Lady Pank

32. Najślynniejszy łódzki raper, to:

- a. Tede
- b. O.S.T.R.
- c. Bartek Waglewski

33. Najślynniejszy łódzki koszykarz, to:

- a. Piotr Pustelnik
- b. Andrzej Kowalczyk
- c. Marcin Gortat

34. Władysław Reymont, jeden z tzw. Wielkich Łodzian, był mieszkańcem Łodzi. Prawda czy fałsz?

- a. Fałsz. Był jednak z Łodzią związany min. zbierał tu materiały do powieści „Ziemia obiecana”, a niedaleko Łodzi w Lipcach Reymontowskich napisał „Chłopów”
- b. Prawda. Władysław Reymont urodził się i żył w Łodzi.

V. ŁÓDŹ FILMOWA

35. Łódź była plenerem dla niejednej fabuły filmowej. Czasem grała siebie, czasem wcielała się w role innych miast, a nawet egotycznych krain. W których obrazach Łódź grała siebie?

- a. Komisarz Aleks
- b. Daleko od szosy

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- c. Paradoks
- d. Stawka większa niż życie
- e. Nic śmiesznego
- f. Przypadek
- g. Ajławju

36. W jednej z początkowych scen Vabank 2, czyli Riposta, Kramer ucieka z więzienia, w kadrze widoczny jest zakład karny.... Który?
 (Obrazek nr 1)

37. Łódź była plenerem dla niejednej fabuły filmowej. Czasem grała siebie, czasem wcielała się w role innych miast, a nawet egotycznych krain. Podaj 3 tytuły, które były kręcone w Łodzi

38. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest ? (Obrazek nr 2) Kadr z filmu Niewiarygodne przygody Marka Piegusa. (POW)

39. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest ?(Obrazek nr 3) Kadr z filmu Niewiarygodne przygody Marka Piegusa.
 (wejście do Kościoła Św. Mateusza)

40. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest?(Obrazek nr 4) Kadr z filmu Niewiarygodne przygody Marka Piegusa.
 (zakręt na ulicy Próchnika, na wysokości ulicy Lipowej)

41. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest? (Obrazek nr 5) Kadr z filmu Niewiarygodne przygody Marka Piegusa.
 (skrzyżowanie ul. Północnej z ul. Anstadta)

42. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest?(Obrazek nr 6) Kadr z filmu Niewiarygodne przygody Marka Piegusa.
 (okolice ronda Solidarności, w tle widać kopułę Kościoła Św. Teresy)

43. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest? (Obrazek nr 7) Kadr z filmu Przypadek, z Bogusławem Lindą (Łódź Fabryczna)

44. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest? (Obrazek nr 8) Kadr z filmu Kapitan Sowa na tropie. (Kościuszki, niedaleko Andrzeja Struga, w tle widać charakterystyczną dla tego skrzyżowania kamienicę z kopułą)

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

45. Czy potrafisz rozpoznać gdzie to jest? (Obrazek nr 9) Kadr z filmu Kingsajz (Górnjak, w tle komin elektrowni))

46. Łódź ma znacznie dłuższą filmową tradycję, niż się sądzi. To w Łodzi powstało pierwsze ekskluzywne kino, którego budynek powstał z myślą o pokazach filmowych.

a. Prawda. Był rok 1908, kiedy to przy ul. Tuwima uruchomione zostało kino „Odeon”. Wcześniej na potrzeby kina adaptowane były różne inne budynki (sklepy, szopy, sale tańca itp.). „Odeon” stał się wyznacznikiem nowej jakości wśród kin – był to budynek przestronny, elegancki, mieszczący 450 widzów.

b. Fałsz. Pierwsze kina z prawdziwego zdarzenia powstały w Warszawie. W Łodzi jeszcze bardzo długo urządzano pokazy w sklepach, Grand Hotelu lub na przykład w Domu Majstrów Tkackich.

VI. ŁÓDŹ BAJKOWA

47. Którzy z wieczorynkowych bohaterów powstał w łódzkim studio filmowym Se Ma For? Uwaga: możliwe, że prawidłowa jest więcej niż 1 odpowiedź.

- a. Miś Uszatek
- b. Mały Pingiwn Pik-Pok
- c. Koty Filemon i Bonifacy
- d. Piotruś i Piesek z zaczarowanego ołówka
- e. Plastuś
- f. Wróbelek Ćwirek
- g. Trzy Misie
- h. Maurycy i Hawranek
- i. Wszyscy wyżej wymienieni

48. Gdzie, dzisiaj można spotkać wróbelka Ćwirka?

- a. Siedzi na krawędzi fontanny na Pasażu Schillera
- b. Siedzi na ramieniu jednej z postaci które siedzą przy stoliku, przed Magdą

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

c. Siedzi na gałęzi przed wejściem do Palmiarni, w Parku Źródliska

49. Gdzie dzisiaj, można spotkać Misia Uszatka?

- a. Wita widzów kona Polonia. Stoi przed wejściem do budynku
- b. Wita przechodniów, na ulicy Piotrkowskiej, w okolicach przy Centrum Informacji Turystycznej
- c. Przy Muzeum Kinematografii

50. Gdzie dziś w Łodzi, można spotkać Filemona i Bonifacego?

- a. Wylegają się na ławeczce Tuwima
- b. Grzeją kości na Placu Wolności, pod pomnikiem Kościuszki
- c. Przeciągają się leniwie koło Muzeum Kinematografii

51. Gdzie dziś można w Łodzi spotkać Pingwina Pik-Poka?

- a. Pluska się w fontannie na Pasażu Rubinsteina
- b. Zaprasza do Aquaparku Fala. Stoi przed wejściem
- c. Zaprasza na lody do Hortcafe przy Piotrkowskiej 106-109

52. Gdzie dziś można spotkać Plastusia?

- a. Wita studentów Akademii Sztuk Pięknych. Stoi przed budynkiem ASP
- b. Wita dzieci w parku Sienkiewicza
- c. Wita zwiedzających Muzeum Sztuki Współczesnej na ul. Więckowskiego

53. Gdzie dziś można spotkać Trzy Misie?

- a. Witają gości Muzeum Włókiennictwa i mieszczą się na jego tyłach Skansen Architektury Drewnianej
- b. Witają dzieci, przed łódzkim ZOO
- c. Mają swoje ulubione miejsce w Parku Piłsudskiego tzw. Julianowskim

54. Gdzie dziś można spotkać Piotrusia i pieska z Zaczarowanego Ołówka?

- a. Przy Muzeum Sztuki MS2
- b. Malują coś na ścianach łódzkiego Domu Kultury, przy ul. Traugutta 4
- c. Karmią kaczki w Parku Źródliska

VII. FOLKLOR ŁÓDZKI

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

55. Drygle to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, które oznacza...

- a. zimne nóżki
- b. druty do robótek ręcznych
- c. kalosze

56. Gdy w Łodzi powiesz angielka, będzie to oznaczało:

- a. kobietę bardzo bladą
- b. kobietę bardzo wyniosłą
- c. długą bułkę pszenną

57. Dziad, to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, które oznacza:

- a. Człowieka bez manier
- b. Kapuśniak
- c. Psa mieszańca

58. Famuła, famułka to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, które oznacza....

- a. Dom rodzinny, w którym mieszkały całe rodziny
- b. Plotkę
- c. Rodzinną fotografię

59. Sznytka, to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, które oznacza:

- a. damski kapelusik
- b. kromkę chleba
- c. wóz drabiniasty

60. Współcześnie, łodzianie wciąż mają swoje regionalizmy, czyli słowa charakterystyczne tylko dla Łodzi. Jednym z nich jest:

- a. krańcówka
- b. zimne nóżki
- c. bazar

61. Współcześnie, łodzianie wciąż mają swoje regionalizmy, czyli słowa charakterystyczne tylko dla Łodzi. Jednym z nich jest:

- a. migawka
- b. deptak

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

c. kapuśniak

62. Leberka, to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, który oznacza:

- a. czapkę z daszkiem
- b. pracownicę
- c. wątrobę

63. Galancie, to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi. Określenie to oznacza...

- a. że coś jest zbyt wyszukane
- b. że coś jest ładne i dobre
- c. że coś jest bardzo drogie

64. Trambambula to po łódzku:

- a. piłkarzyki stołowe,
- b. gra w bingo
- c. gra w bule

65. Które z tych określeń ma łódzkie pochodzenie?

- a. lajpo
- b. siniak
- c. śliwa

66. Dudy, to to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, które oznacza:

- a. cymbałki
- b. podroby (płucka, żołądki)
- c. zimne nóżki

67. Śnupa, to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi. które oznacza:

- a. psi pysk
- b. śnieżna kulka
- c. zimowa czapka

68. Przylepka, to po łódzku

- a. lubiący pieszczoty kot lub pies
- b. piętka chleba lub bułki

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

c. plaster

69. Tzw. „czarny sport”, uprawiany także w Łodzi, to:

- a. koszykówka
- b. żużel
- c. podchody nocą

70. Która z tych trójek, jest zjadliwa?

- a. drygle, dziad, sznytka
- b. angelka, leberka, famuły
- c. żulik, brzuszek, siaja

71. Określenie: siaja, to łódzki regionalizm, czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, które wyraża:

- a. zadziwienie
- b. ezaprobata
- c. Podziw

72. Jeśli w Łodzi ktoś Cię wyśle "ósemką na krańcówkę", to co dokładnie ma na myśli?

- a. że nie ma już ochoty na dłuższą konwersację
- b. że jesteś szalony
- c. że życzy Ci szczęścia

73. Żulik to łódzki regionalizm , czyli słowo charakterystyczne tylko dla Łodzi, które oznacza....

- a. podłużny, słodki chlebek z rodzynkami
- b. męską czapkę z daszkiem, najczęściej ozdobioną deseniem w kratkę drobnego złodziejaska, pijaczka, chuligana

74. Co to w Łodzi, jest "murek"?

- a. potoczna nazwa dla charakterystycznej dla Łodzi industrialnej zabudowy z czerwonej, nieotynkowanej cegły
- b. nieformalne miejsce wieczornych spotkań, przy Placu Komuny Paryskiej

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

VIII. ŁÓDŹ CIEKAWA

- 75. Który z łódzkich dworców, był pierwszym?**
 a. Łódź Kaliska
 b. Łódź Fabryczna
 c. Łódź Żabieniec
- 76. Ile trwała budowa 26 kilometrowego odcinka linii kolejowej, która miała łączyć Łódź z tzw. Wiedenką, czyli pierwszą linią kolejową w Królestwie Polskim, która łączyła Warszawę z Wiedniem przez Zagłębie Dąbrowskie, skąd transportowano min. węgiel ?**
 a. 2 lata
 b. 4 miesiące
 c. 1 rok
- 77. W którym roku wybudowano pierwszy łódzki dworzec, Łódź Fabryczną?**
 a. 1866
 b. 1936
 c. 1666
- 79. Na wojnę z Krzyżakami w 1459 miasto wyekwipowało**
 a. 1 zbrojnego
 b. 0 zbrojnych
 c. 500 zbrojnych
- 80. W XVI wieku Łódź dostała zgodę na budowę i wybudowała swój pierwszy ratusz. Ratusz był siedzibą władz, mieścił karczmę. A ratuszowa wieżyczka na pełniła funkcje min.**
 a. Więzienia miejskiego
 b. Wieży obserwacyjnej
 c. Mównicy
- 81. Jedną z pierwszych murowanych budowli w Łodzi, był/była:**
 a. Ratusz miejski, obecnie Archiwum akt dawnych m. Łodzi, który stoi na placu Wolności aż do dziś,
 b. Katedra łódzka

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

c. Manufaktura

82. Jaki kształt ma Plac Wolności?

- a. Kwadrat
- b. Koło
- c. Ośmiokąt foremny

83. Dzisiejszy Plac Wolności, został wytyczony w 1823 roku, jako centralna przestrzeń, dla osady sukienniczej „Nowe Miasto”. Jak został nazwany?

- a. Nowy rynek,
- b. Plac Łódzki
- c. Plac Bałucki

84. W połowie XIX wieku symboliczną, reprezentacyjną bramę Łodzi stanowiły:

- a. Budowle stojące na Placu Wolności, ówczesnym Rynku Nowym: Ratusz miejski i kościół ewangelicki pw. Świętej Trójcy, obecnie kościół katolicki pw. Zesłania Ducha Świętego
- b. Tak zwane Beczki Grohmana – dwie monumentalne kolumny przywołujące kształt szpuli nici
- c. Dworzec Łódź Fabryczna

85. Gdzie, swoje źródło ma rzeka, płynąca niemal przez centrum Łodzi, tj. Jasień?

- a. Na osiedlu Stoki, przy ul. Lawinowej
- b. W parku Źródłiska
- c. Na osiedlu, Księży Młyn

86. Młyn, który powstał na rzece Jasień, w okolicy dzisiejszej ulicy Targowej, nazywał się:

- a. Polonus
- b. Księży Młyn
- c. Lamus

87. Najcenniejszy i najstarszy łódzki zabytek architektury klasycystycznej to:

- a. Pałac Poznańskiego

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- b. Łódzka Katedra
- c. Ratusz miejski na Placu Wolności

- 88. Jest pewna kamienica, która od samego początku, aż do dziś mieści lokale gastronomiczne. Pierwotnie np. była tam pierwsza łódzka cukiernia. Po wojnie restauracja „Sim”, dziś... O który budynek chodzi?**
- a. Kamienica przy placu Wolności nr 4/Legionów 2, na dawnym Nowym Rynku, gdzie dziś mieści się restauracja A Dong
 - b. Kamienica przy Piotrkowskiej 106-109, gdzie dziś mieści się Hort Cafe
 - c. Kamienica na Piotrkowskiej 89, gdzie dziś mieści się kawiarnia Blikle
- 89. Budynek murowanego ratusza, który stoi na placu Wolności do dziś, a, w którym dziś mieści się Archiwum Akt dawnych m. Łodzi, jest zwieńczony**
- a. Drewnianą wieżyczką
 - b. Dzwonnica i zegarem
 - c. Kopułą
- 90. Jaką długość ma ulica Piotrkowska, licząc od Placu Wolności do Placu Niepodległości?**
- a. 4,2 km
 - b. 10,5
 - c. 8,5
- 91. Tzw. „Dętka”, to:**
- a. Podziemny zbiornik na wodę która służyć miał płukaniu sieci kanalizacyjnej miasta, wybudowany w 1926 r.
 - b. Łódzka, potoczna nazwa dla toru żużlowego, ze względu na kształt i czarny kolor nawierzchni.
 - c. Po łódzku: kaszanka
- 92. Łódź ma jedną z najczystszych „kranówek” spośród wszystkich dużych miast w Polsce. Prawda czy fałsz?**
- a. Prawda
 - b. Fałsz
- 93. Wiliam Heerlein Lindley – słynny inżynier. Co go łączy z Łodzią?**

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- a. Projektował systemy wodno kanalizacyjne największych miast w Europie, w tym w Łodzi
- b. Zaprojektował przestrzeń miejską całego kwartału miasta, w okolicach dzisiejszej ulicy Lindleya
- c. Zaprojektował linie tramwajowe w Łodzi

94. Łódź, była pierwszym miastem na terenie zaboru rosyjskiego , które posiadało tramwaje.

- a. Prawda
- b. Fałsz

95. Pierwsze łódzkie tramwaje, były tramwajami konnymi.

- a. Prawda
- b. Fałsz

96. Jaką trasą przebiegała pierwsza łódzka trasa tramwajowa ?

- a. Ulicą Zachodnią i Piotrkowską: Rynek Bałucki – Rynek Górny?
- b. Ulicą Piotrkowską: Plac Kościelny - Rynek Górny
- c. Ulicą Piłsudskiego: Al. Mickiewicza- Widzew

97. Lodzermensch to termin, którym określano mieszkańców fabrykanckiej Łodzi w XIX i na początku XX wieku. Osobom nazywanym w ten sposób przypisywano:

- a. pracowitość, wytrwałość, zaradność i przedsiębiorczość
- b. opieszałość, lenistwo, brak ambicji, brak energii i kreatywności

98. Aglomeracja łódzka może pochwalić się najdłuższą linią tramwajową w Polsce. Ma ona 36 km. Która to linia?

- a. Linia 46
- b. Linia 43
- c. Linia 11

99. Max Factor, twórca słynnej firmy produkującej kosmetyki kolorowe Max Factor, urodził się w Łodzi. Prawda czy fałsz?

- a. Prawda
- b. Fałsz. Urodził się w Zduńskiej Woli, choć czasem wskazywał na Łódź, jako że inaczej niż Zduńska Wola, Łódź była zaznaczana na mapach i bardziej rozpoznawalna.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

100. Ostatnio, o Łodzi czasem mawia się, że jest...

- a. Hipsterem miast
- b. Papugą miast
- c. Drugim Paryżem

101. W Łodzi jest centrum ziemi, ponieważ, właściwie mamy Bazylikę Św. Piotra. Który z łódzkich budynków ją przypomina? Fot. Bazyliki

102. W Łodzi jest centrum ziemi, ponieważ, właściwie mamy Manchester City. Która z łódzkich okolic najbardziej przypomina Manchester? Fot. Ceglanych budynków

103. W grudniu 1863 roku wyszła pierwsza łódzka gazeta. Jaki nosiła tytuł?

- a. „Łódzkie ogłoszenia - Łodzer Anzeiger”
- b. Express Łódzki
- c. Dziennik Łódzki

104. Kto siedzi na kufrze?

- a. Władysław Reymont
- b. Tadeusz Kościuszko
- c. Julian Tuwim

106. Las łagiewnicki jest jednym z największych kompleksów leśnych położonych w mieście, w skali całej Europy. prawda czy fałsz?

- a. prawda
- b. fałsz

107. Jaki utwór jest grany jako hejnał Łodzi?

108. Która święta jest patronką miasta?

- a. Św. Faustyna
- b. św Katarzyna
- c. św Andżelika

109. Jakie 4 kolory znajdują się w nowym logo Łodzi?

- a. żółty, niebieski, czarny, magenta (różowy/amarant)
- b. żółty, czerwony, niebieski, czarny, zielony

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

110. Ulica 6 Sierpnia nie wyróżniała się niczym spośród śródmiejskich przecznic, okalających główny łódzki deptak. Dziś przyciąga spacerowiczów oraz miłośników miejskich wydarzeń plenerowych. Jak nazywa się podwórzec miejski zorganizowany według wzoru holenderskiego, jaki zrobiono na 6 sierpnia?

- a. woonerf
- b. holender
- c. amsterdam

111. Gdzie powstał pierwszy polski woonerf, czyli podwórzec miejski zorganizowany na wzór holenderski?

- a. w Warszawie, na Nowym Mieście
- b. w Krakowie, na ulicy Szewskiej
- c. w Łodzi, na ulicy 6 Sierpnia

112. Jak się nazywa ulubiony - sądząc po frekwencji - łódzki festiwal?

- a. Light Move Festival, czyli festiwal światła
- b. Off Festival, czyli festiwal muzyki alternatywnej organizowany w Off Strefie
- c. Festiwal Czterech Kultur

113. Jaka jest geneza powstania pierwszego łódzkiego woonerfu na ul. 6 Sierpnia?

- a. projekt został zgłoszony i wygrał w I Budżecie Obywatelskim
- b. projekt wygrał w konkursie dla młodych kreatywnych, w ramach rozwoju marki Łódź Kreuje
- c. projekt jest prezentem od holenderskich artystów architektów

114. Podczas ostatniego festiwalu światła jedna z ulic została zadaszona białymi parasolkami, wzbudzając entuzjazm tysięcy Łódzian. O którą ulicę chodzi?

- a. woonerf na ul. 6 Sierpnia
- b. ul. Legionów przy Placu Wolności
- c. alejka w parku Staromiejskim

115. Ostatnio media wydały na Łódź wyrok, wieszcząc jej rychły upadek, porównując ją do

- a. Detroit

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

- b. Wenecji
- c. Manchester

116. Spacerując po podwórkach zobaczyć można misternie zdobione balkoniki z witrażowymi szybkami. Są to:

- a. elementy charakterystyczne dla kamienic bogatszych mieszczan
- b. szalasy używane przez Żydów w święto Szłasów lub inaczej Sukkot lub kuczek. Święto Sukkot, zwane też świętem Szłasów lub Kuczek

117. W Łodzi w centrum możemy podziwiać piękne gargulce. Są to:

- a. dekoracyjne, wystające poza lico muru, zakończenie rynny dachowej, z którego woda deszczowa ma swobodny odpływ
- b. ozdobne witraże o motywach kwiatowych w oknach łódzkich kamienic

118. Jakie jest pochodzenie nazwy i szyldu słynnej klubo-kawiarni "warzywa i owoce"?

- a. napis został zdjęty z budynku znajdującego się na rogu ulic Żeromskiego i Kopernika
- b. napis został zrekonstruowany na wzór neonów popularnych w czasach PRL
- c. napis został znaleziony na łódzkim wysypisku

119. Na niektórych łódzkich podwórkach można znaleźć repery. Co to jest?

- a. znaczniki geodezyjne. służyły jako odnośniki odległościowe i wysokościowe. W Łodzi można znaleźć repery przedwojenne, wojenne i trochę powojennych. Jeśli się komuś poszczęści i będzie dobrze patrzył, to znajdzie repery z napisem Litzmannstadt.
- b. przybudówki umieszczane na kamienicach należących do Żydów. Mieszkali tam w czasie święta namiotów.

121. W Łodzi jest kilka zegarów słonecznych. Na przykład gdzie?

122. Takich podwórek, jak w Łodzi, nie ma w żadnym miejscu w Polsce. Mają niezwykły klimat, kryją mnóstwo niespodzianek. Wszyscy zachwycają się, i słusznie, podwórkiem na Piotrkowskiej

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

pod numerem 89, zwanym Secesją. Nietypowym elementem wystroju jest znajdująca się w głębi:

- a. fontanna
- b. armata
- c. miniatura latarni morskiej
- d. drewniana łódź
- e. kamienna łódź podwodna

123. O którym łódzkim parku można powiedzieć “Z przodu liceum, z tyłu muzeum”?

- a. Park Źródłiska
- b. Park Matejki
- c. Park przy ul. Sienkiewicza

Zasady zabawy „Ustawka”

Uczestnicy dzielą się na drużyny 3-6 osobowe. Każda drużyna wybiera po 1-2 osoby, które będą zwiadowcami (lepiej, jeśli jest ich 2). Reszta ludzi z drużyny to budowniczy. Zwiadowcy oddalają się i oglądają przygotowaną wcześniej przez organizatorów budowlę z klocków, potem wracają do swoich budowniczych i opowiadają im o budowli, instruując ich co robić. Każda drużyna pracuje równolegle i indywidualnie. Dozwolone jest wszystko co nie jest zabronione. A zabronione jest dotykane klocków przez zwiadowców, układanie ich razem z budowniczymi. Runda budowania trwa np. 3-5 minut. Po niej wszyscy zwiadowcy znów mogą spojrzeć na wzorcową budowlę (znów mają minutę) i znów wracają do swoich budowniczych z kolejnymi wskazówkami. Rund jest np. 3. Na koniec

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

drużyny pokazują swoje budowle. Na koniec oglądają odkryty wzorec i porównują z nim swoje prace.

Zasady gry w boule

1. W grze biorą udział dwa zespoły, które mogą składać się bądź z dwóch osób (doublette), bądź z trzech (triplette). Istnieje też wersja, w której współzawodniczą ze sobą dwie osoby (tête-à-tête). W przypadku drużyn jedno- lub dwuosobowych każdy gracz używa do gry trzy bule, w przypadku drużyn trzyosobowych – tylko dwie.
2. O tym, która drużyna rozpoczyna rozgrywkę decyduje rzut monetą. Zespół, który rozpoczyna, wybiera gracza, który decyduje o tym, z którego miejsca rozpoczną się rzuty. Rysuje w tym miejscu okrąg o średnicy 35-50 centymetrów.
3. Każda partia składa się z kilku rozgrywek. Jedna rozgrywka to czas od wyrzucenia „świnki” (małej drewnianej kulki) do wyrzucenia przez gracza ostatniej buli.
4. Pierwszy gracz staje obiema nogami w narysowanym okręgu i wyrzuca „świnkę” na odległość od 6 do 10 metrów.
5. Rozgrywkę rozpoczyna gracz z zespołu, który rzucił „świnkę”. Jego celem jest dorzucenie swojej buli jak najbliżej „świnki”.
6. Następny ruch należy do uczestnika z drużyny przeciwnej, który ma trzy możliwości: może dotoczyć swoją bulę najbliżej „świnki”, może wybić bulę przeciwnika (odsuwając ją od „świnki”) lub starać się przesunąć samą „świnkę”, by odsunąć ją jak najdalej od buli przeciwnika.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

7. Jeśli uda mu się osiągnąć cel i jego bula będzie znajdować się najbliżej „świnki”, następny rzut wykonuje drużyna przeciwna (według tych samych zasad). Jeśli jednak jego bula nie znajdzie się najbliżej „świnki”, rzuty wykonuje jego drużyna – do chwili umieszczenia jednej buli najbliżej „świnki” lub do momentu wyczerpania wszystkich bul.
8. Po wyrzuceniu wszystkich bul przez obie drużyny gracze podliczają punkty: zdobywa je tylko zwycięzca rozgrywki, czyli ten, którego bula znajduje się najbliżej „świnki”. Otrzymuje on punkt za każdą bulę umieszczoną bliżej „świnki” niż najbliższa „świniec” bula przeciwnika, Najniższy możliwy wynik to 1 punkt (lub 0 w przypadku remisu), najwyższy zaś to 6 punktów w przypadku gry zespołowej oraz 3 punkty – w przypadku gry (tête-à-tête).
9. Zwycięzca rozgrywki rysuje nowe kółko w miejscu, gdzie była „świnka” i rozpoczyna następną rozgrywkę.
10. Partię wygrywa osoba lub zespół, który jako pierwszy osiągnął 13 punktów.

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

Załącznik 7. Skrócony opis krajoznawczy trasy „Trambusa śródmiejskiego”

Podróż trambusem przez ulice śródmieścia Łodzi to znakomity sposób poznania miasta zarówno przez jego mieszkańców, jak i przez odwiedzających Miasto Włókniarzy. Przejazd ulicami Wojska Polskiego, Franciszkańską, Pomorską, Legionów, Żeromskiego, Wólczańską, Zamenhofa, Nawrot, Sienkiewicza, Narutowicza, Sterlinga i Północną to pętla wokół historycznego centrum miasta, wiodąca ulicami obfitującymi w atrakcje, a równocześnie często pozostającymi na marginesie turystycznych szlaków. O braku słuszności takiego stanu rzeczy niech zaświadczą zgromadzone tam obiekty, mogące stać się kanwą dla opowieści o mieście, ludziach którzy je współtworzyli w przeszłości i współcześnie, jego tradycjach i historii, a przede wszystkim o jego dniu dzisiejszym, który bazując na fundamencie lat ubiegłych może zafascynować nie tylko przybyszów, ale i łodzian.

Wytyczona w ten sposób trasa to sposobność do przejazdu w rejonie posiadłości najmożniejszych z rodów budujących potęgę XIX i XX wiekowej Łodzi (m.in. Biedermannów, Meyerów, czy mniej znanych Kestenberów), to także okazja by zapoznać się z fundacjami krezusów złotego okresu w dziejach naszego miasta, które służą mieszkańcom po dzień dzisiejszy (jak szkoły, szpitale, przytulki, czy tereny zielone z legendarnym Parkiem Helenowskim na czele). Podróż przez miasto to także znakomita sposobność do nawiązania do tematu Łodzi wielokulturowej, nie tylko w przeszłości, ale i dziś co może być zaskoczeniem nawet dla żyjących tu na co dzień. Przemierzając trasę mamy okazję dotrzeć do katedry mariawickiej – dziś świątyni nieco zapomnianej, skrytej pośród zabudowy Starego Miasta, niegdyś będącej jednym z najważniejszych kościołów tego

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

wyznania dla ogółu wiernych na świecie! Dalsze przystanki znaczone świątynnymi wieżami i kopułami to dom modlitwy w Gminie Żydowskiej, dawny kościół ewangelicko-augsburski przy Placu Wolności, dawny kościół polskokatolicki przy ul. Żeromskiego, najstarszy poza Starym Miastem kościół katolicki przemysłowej Łodzi, wreszcie cerkwie katedralna i skromna dawna kaplica ochronki dla prawosławnej młodzieży. Wszystkie te świątynie na trwałe wrosły w pejzaż miasta, ludzie którzy tam wznosili modlitwy pozostawili ślad w jego historii, zbudowali współcześnie żywy wizerunek Ziemi Obiecanej prześląkniętej tolerancją i zgodną koegzystencją jej mieszkańców połączonych wspólnymi celami i wizją. Co jednak odróżnia tę warstwę krajoznawczej narracji od opowieści o fabrykantach i ich imperiach – jest to ciągle żywa przestrzeń budowana przez łodzian i w otoczeniu łodzian. Wciąż żywe w Łodzi świątynie i domy modlitwy żydów, protestantów, katolików, wyznawców prawosławia czy mariawityzmu. To jeden z namacanych łączników dzisiejszej Łodzi i tej o której zwykło się mówić z nostalgią. Łącznik ten tak często niezauważony pozostaje przez przybyszów, ale i mieszkańców naszego miasta.

Kolejnymi łącznikami niech będą opowieści o dziejach i współczesności instytucji życia codziennego mieszkańców Łodzi z czasów Reymonta i nam współczesnych (trasa może stać się kanwą opowieści o łódzkich tramwajach, straży pożarnej, teatrze, targowiskach, rozwoju przestrzennym miasta – nowych ulicach, ich nazwach i charakterze). By nie zamykać się w przeszłości nie można pominąć obiektów współczesnych, bądź cieszących się nowym życiem nadanym w toku XXI-wiecznych rewitalizacji (ze sztandarowym przykładem dworca Łódź Fabryczna i nowego Centrum Łodzi, budynkami wyremontowanymi w ramach programu Mia100 Kamienic,

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

WWW.REWITALIZACJA.CENTRUMWIEDZY.ORG
 E-MAIL: REWITALIZACJA@UML.LODZ.PL
 TEL.: +48 (42) 638-57-58
 FAX: +48 (42) 638-57-29

nowoczesnym gmachem Łódzkiej Filharmonii, rozbudowanym budynkiem sądu przy Placu Dąbrowskiego).

Choć wachlarz tematów możliwych do poruszenia wydaje się nie mieć granic, ciągle poruszający się pojazd nakazuje niemal błyskawiczną reakcję na zmieniające się widoki za oknami, a co za tym idzie chroni uczestników podróży przed monotonią nadmiernej eksploatacji poszczególnych tematów. Żywiółowa narracja może dać wrażenie niczym widok przez kalejdoskop, w którym miast kolorowych elementów przewijać się będą postacie, miejsca, fakty i anegdoty o Łodzi współczesnej i dawnej. A wszystko to z nadzieją na zafascynowanie odkrywających nasze miasto i na zauważenie tego, co – często nieznane – leżało na wyciągnięcie ręki przed mieszkańcami grodu nad Łódką i Jasieniem.

POMOC TECHNICZNA
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
 INFRASTRUKTURY
 I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI FUNDUSZ
 ROZWOJU REGIONALNEGO

